

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin orqanı

Təhsil
millətin
gələcəyidir!
Heydər Əliyev

Bu sayımızda

Beynəlxalq Astronavtika
Konqresi 50 ildən sonra
Bakıda keçiriləcək

⇒səh.2

İngilis dilini
danişaraq öyrən

⇒səh.5

Dövlət Strategiyasının
həyata keçirilməsi yeni
təhsil mühitini formalaşdırır

⇒səh.8

Ümumi pedaqogika:
zəngin nəzəriyyə və
təcrübə mənbəyi

⇒səh.12

“Karyera imkanlarının artırılması”

Bakıda beynəlxalq konfrans keçirilib

Mənimlə danış...

Gəlin uşaqlara
qarşı diqqətli olaq

Hər birimiz gündəlik həyatımızda nəyəse əsəbilsər, bəzən gün ərzində müxtəlif xoşagelməz hadisələrlə üzləşirik. Hətta bəzən tam olaraq hadisənin “baş qəhrəmanı”na da çevrilirik. Həmin anlarda özümüzdə güc təpib bəs vəziyyətlərdən çıxış yolu arayırıq. Bu zaman ətrafımızda bizi yaxın olan insanlarla dördüş, bəzi hallarda isə psixoloq məsləhətinə ehtiyac duyuruq. Söylediyimiz odur ki, bəs böyükler istisna hallarını nəzərə almaq şərtlə ilə haradasa belə situasiyalardan çıxırıq, özümüzə, əsəbərimizə hakim olmağı bacarıraq. Söhbət uşaqlara göldükde isə fərqli mənzərənin şahidi olurraq. Şiddət gören, hər hansı bir təzyiq-qəmərən qalan və ya ailədaxili problem-

tehsil müəssisələrinin de həmin məsələyə daha məsuliyyətə yanaşmasını bir da ha gündəmənən.

Məhz Təhsil Nazirliyinin tərəfindən bu məsələnin aktuallığı nəzərə alınaraq yeni sosial kampaniya başlanılib. Elə məqsəd də ümumi təhsil müəssisələrində sağlam mənəvi-psixoloji mühitin təmin edilməsi, təhsilalanların hər hansı fiziki və psixoloji zorakılıq hallarından qorunmasına yardımçı olmaqdır.

Valideyinlərin, məktəb rəhbərlerinin, həminin geniş ictimatlıyən diqqətinin qeyd olunan məsələlər cəlb edilməsi məqsədilə start verilən “Mənimlə danış” sosial kampanyası çərçivəsində xüsusi maarifləndirici sosial videoçarx hazırlanıb və təhsil müəssisələrində nümayişi təmin olunub. Məktəblərdə fiziki və psixoloji zorakılıq halları ilə qarşılaşan şagirdlərə bağlı hazırlanmış videoçarx-

həmin məsələlərin köklü səbəblərini göstərir.

Bütün bunlar və reallaşdırılması nəzərə tutulan digər işlər Təhsil nazirinin 13 may 2019-cu il tarixli əmri ilə “Ümumi təhsil müəssisələrində olverişli təlim və inkişaf mühitinin təmin edilməsi üzrə əlavə tədbirlər barədə Fəaliyyət Planı”na müvafiq olaraq həyat keçirilir. Belə ki, həmin planda ümumi təhsil müəssisələrində sağlam mənəvi-psixoloji mühitin təmin edilməsi, məktəb-aile münasibətlərinin təkmilləşdirilməsi, təhsilalanların hər hansı fiziki və psixoloji zorakılıq hallarından qorunması istiqamətində bir sıra tapşırıqlar nəzərdə tutulur. Eyni zamanda, bu kimi hallarla bağlı nazirliyə məlumatların operativ olaraq verilməsi, həmin məlumatların qisa zamanda hazırlanması və təhlillərin esasında qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsi məqsədilə cari ilin may ayından 146-2 xüsusi (fövqələdə) hallar üçün yeni “Qaynar xətt” xidməti fəaliyyətə başlayıb.

⇒Ardı səh.7

Şagirdin şəxsiyyət kimi formalaşmasında məktəbin rolu

Şəxsiyyətin formalaşmasında bildiymiz kimi, üç mühüm amil: irsiyyət, mühit və tərbiyə əsas rol oynayır. Təbi ki, irsiyyət və tərbiyə, eləcə də mühit və tərbiyə amillerinə yanaq üstünlük verən pedaqoq və psixoloqlar da olmur. Biz burada əsasən məktəbdə şagirdin şəxsiyyət kimi formalaşmasında tərbiyənin rolunu işıqlandırmağa cəhd edəcəyik. Ünsiyyət hər hansı fəaliyyətə nüfuz etdiyi üçün, əxlaqi əlamət isə şəxsiyyətə mənsub olduğundan, o həmişə hər yerde: təlimdə, əməkde, idmanda, oyunda ünsiyyəti müşayiət edir. Şagird yoldaşı ilə birlikdə dərslerini həzırlayır, oxuyur, lakin bununla yanaşı,

yoldaşına kömək göstərir və onun fəaliyyət motivləri yalnız idrakı deyil, həmdə əxlaqidır. Əxlaqi başlangıç, əxlaqi motivlər, əxlaqi münasibətlər, şagirdlərin davranışlarının əxlaqi təzahürleri (qayğı, həmədərlik, qarşılıqlı yardım, işə və adamlara sadıqlıq) vasitəsilə şəxsiyyəti hərətərəfli inkişaf etdirmek sisteminin hər hansı (eqli, fiziki tərbiyə, əmək tərbiyəsi, estetik tərbiyə) komponentinə daxil olur. Məhz burada şəxsiyyətin əxlaqi təşəkkülünün qarşılıqlı zənginləşməsi və onun digər cəhətlərinin tərbiyə edilməsi baş verir.

Bildiyimiz kimi, tərbiyənin principlərindən biri də kollektiv vəsaiti tər-

biyə prinsipidir. Keçmişdə olduğu kimi, məktəb özünü ilk günlərində kollektivi qüdrətli tərbiyə vəsaiti hesab etmişdir və indi da edir. Şərqi gərkəmlə müəllimləri adımı almış Əl Kindi (800-873), Əl Qəzzali (1056-1111), İbn Xəldun (1332-1416) və b. şəxsiyyətin formalaşmasında müəllim-şagird münasibətlərinin formalaşmasına üstünlük vermişlər. Əxlaqi keyfiyyətlərin uşaqlara aşınmasına, onların şəxsiyyət kimi formalaşmasının təməl prinsipləri əsasında tərbiyəsində Qəzzali tərbiyəçiyə - müəllime böyük yer verir. O yazdı: “Onlar (tərbiyəçilər - K.C.) hər şəyən qabaq özünü, öz nəfsini islah etməlidir.

⇒Ardı səh.12

Şagird hər şeyə onun gözü ilə baxır, hər şeyi onun qulaqları ilə eşidir. Müəllim nəyi bəyənmışsa, onlar da onu bəyənir, nəyi pisləmİŞSA, onlar da onu pis hesab edirlər. Müəllimin baxışi vahiməli olmamalı, tərbiyə zamanı vurmaqdan və azab vermekdən dəha çox, qorxutmaq metodundan istifadə etməli, şagirdin üzünə gülərək “aradakı pərdəni” götürməmeli, onlara hec vaxt şit zarafat etməmeli, ona bir şey vermək istəsələr, qotiyən götürməmeli, onlara çirkin şey və əməllərdən uzaq olmağı öyrətməlidir”. Deməli, müəllimin üzərinə çox ciddi vəzifələr düşür.

⇒Ardı səh.2

**Hədəfim
nüfuzlu sahibkar
olmaqdır...**

Səh.6

Azərbaycanda gənclər arasında kosmosa böyük maraqlı var

Son illərdə ölkəmizin ali təhsil məkanına yeni daxil olan və artıq bir sira akademik uğurları ilə diqqəti cəlb edən Azərbaycan - Fransız Universiteti (UFAZ) yenə də fərqlənib.

UFAZ-in tələbələri Azərkosmos, ADA Universiteti və ABŞ-in Azərbaycandakı səfirliyinin təşkilatçılığı, ABŞ-in Aeronavtika və Kosmik Tedqiqatlar Milli Agentliyinin (NASA), Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin “Innoland” İnkubasiya və Aktselerasiya Mərkəzinin tərəfdarlığı ilə keçirilən “NASA Space Apps Azerbaijan” həkatonun qalibi olub, 25 komanda, ümumilikdə isə 100 nəfər iştirakçı 48 saat ərzində fasıləsiz olaraq NASA tərəfindən verilən tapşırıqların həll yollarını tapmağa çalışıb. UFAZ-in “Neft-qaz mühəndisliyi” ixtisasının III kurs tələbəsi Almaz Ömerov (komandanın rəhbəri), “Geofizika mühəndisliyi” ixtisasının III kurs tələbəsi Turqay Qardaşlı, “Kompiuter elmləri” ixtisasının III kurs tələbəsi Ağateymur Həsənzadə və 1-ci kurs tələbəsi İmran Cəbrayılovdan ibarət ICARUS komandası 10.000 AZN möbləğində mükafatın sahibi olub.

Komandanın lideri Almaz Ömerov “Azərbaycan müəllimi” qəzetinə müsabiqə barədə ətraflı məlumat verdi.

⇒Ardı səh.4

Ağdaş rayonunun Orta Ləki kəndində yeni ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. Ağdaş rayonunun Orta Ləki kəndində 480 şagird yerlik yeni ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisi üçün Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət bütçəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondundan Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinə ilkin olaraq 1,0 (bir) milyon manat ayırsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının 2020-ci il dövlət bütçəsi layihəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən ümumtəhsil məktəbi binasının tikintisinin başa çatdırılması üçün zəruri olan maliyyə vəsaitini nəzərdə tutsun.

4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetini bu Sərəncamdan irolı gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 29 oktyabr 2019-cu il

Azərbaycan Gənc Müəllimlər Assosiasiyasına qeydiyyat davam edir

Azərbaycan Gənc Müəllimlər Assosiasiyasına üzv olmaq üçün qeydiyyat prosesi davam edir.

Assosiasiaya üzv olmaq istəyen müəllimlər <http://qeydiyyat.agm.az> linki və sitesi ilə qeydiyyatdan keçə bilərlər.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Gənc Müəllimlər Assosiasiyası 28 noyabr 2018-ci il tarixində baş tutan Azərbaycan müəllimlərinin XV qurultayında bir gənc müəllimin təşəbbüsü ilə yaradılıb. Hazırda Assosiasiya ölkəmizin 17 bölgəsindən olan müəllimləri əhatə edir.

Azərbaycan Gənc Müəllimlər Assosiasiyanın əsas məqsədi istedadlı gənc müəllimləri aşkarla çıxarmaq, onların gələcək inkişafı üçün olverişli şərait yaratmaq, daha məhsuldar və səmərəli işləməyə həvəsləndirməkdir.

Beynəlxalq Astronavtika Konqresi 50 ildən sonra Bakıda keçiriləcək

İlham Əliyev: “Biz növbəti böyük uğura imza atdıq”

Oruc MUSTAFAYEV

Məlum olduğu kimi, ABŞ-in paytaxtı Vaşinqtonda Beynəlxalq Astronavtika Federasiyasının Baş Assambleyasındaki seçkilər zamanı Bakı şəhəri 2022-ci ildə keçiriləcək Beynəlxalq Astronavtika Konqresinə ev sahibliyi etmək hüququnu qazanıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev “Azərkosmos” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Rəşad Nəbiyevi Bakı şəhərinin 2022-ci ildə Beynəlxalq Astronavtika Konqresinə ev sahibliyi etmək hüququnu qazanması ilə əlaqədar qəbul edərək, bu hadisəni növbəti böyük qələbə adlandırıb. “Bir neçə gün bundan əvvəl Vaşinqtonda keçirilmiş Beynəlxalq Astronavtika Konqresində növbəti Kongresin Azərbaycanda keçirilməsi haqqında qərar qəbul edilib. Bu, çox böyük hadisədir, bizim böyük qələbəmizdir və bu münasiətə sizi təbrik etmək istəyirəm. Bilirəm ki, “Azərkosmos” və digər dövlət qurumları bu Konqresin Azərbaycanda keçirilməsi üçün böyük səyər göstəriblər”, -deyə dövlət başçısı bildirib.

Azərbaycan Prezidenti vurgulayıb ki, Konqres yeni, müasir texnologiyalar sahəsində dünya miqyasında ən mötəbər beynəlxalq tövirdir. “Bu tövirdən əhəmiyyətini səbüt edən məqamlardan biri də odur ki, Konqresin işində Amerikanın vitse-prezidenti cənab Pens iştirak edib. Növbəti Konqresin Azərbaycanda keçirilməsi haqqında qərarın dəsteklənməsi, elbəttə ki, ölkəmizin siyasi nüfuzunun təzahürüdür, Azərbaycana olan inamın nəticəsidir. Yadimdadır, bu ilin iyul ayında Beynəlxalq Astronavtika Federasiyasının prezidenti Azərbaycanda səfərdə idi. Mən onu qəbul etmişdim və ona öz nüyətimizi bildirmişdim ki, biz çox istəyirik, növbəti Konqres Bakıda keçirilsin. Çünkü biz hesab edirik ki, bu ədalətli olaq. Azərbaycanda

son illər ərzində müasir texnologiyalar, kosmik sənaye sahələrində əldə edilmiş uğurlar, doğrudan da çox təsirlidir. Gənc müstəqil ölkə üçün qısa müddət ərzində belə naiyyətlərin əldə edilməsi böyük hadisədir. İndi bizim 3 peykimiz var və Azərbaycanda kosmik sənaye inkişaf edir. Azərbaycanın 2022-ci ildə Bakıda keçirilməsi növbəti böyük qələbəmizdir. Mən bu hadisəni çox önəmlü siyasi qələbə kimi qəbul edirəm. İctimaiyyətin diqqətini bir məsələye de cəlb etmək istəyirəm. Bu da odur ki, 1973-cü ildə Sovet İttifaqı dönməndə Beynəlxalq Astronavtika Konqresi Sovet İttifaqında keçirilib. Cəmi bir dəfə, o da Bakı şəhərində. O vaxt ulu önder Heydər Əliyev Azərbaycanın rəhbəri kimi böyük səyər göstərib ki, Sovet İttifaqında bu Konqres məhz Bakıda keçirilsin. Hesab edirəm ki, 2022-ci ildə - təxminən 50 ildən sonra müstəqil Azərbaycanda bu Konqresin keçirilməsi böyük rəmzi mənə daşıyır. O vaxt biz müstəqil deyildik, ancaq Sovet İttifaqında məhz Bakı Astronavtika Konqresinin məkanı kimi seçilib. Bu gün isə biz müstəqilik və müstəqil Azərbaycan bu böyük tövəbər ev sahibliyi edəcək”.

Prezident bildirib ki, Azərbaycanda gedən proseslərə dünya miqyasında böyük rəğbat var: “Təkəcə bu ayın ərzində həm Türk Şurasına, eyni zamanda, dünyanın BMT-dən sonra ən böyük təşkilatma - Qoşulmama Hərəkatına sədrliyimiz bunun əyani səbütudur. Azərbaycanla birlikdə 120 ölkə yekdil qərarla Azərbaycanı Qoşulmama Hərəkatına sədr seçib və bu, doğrudan da böyük tarixi nailiyyyətdir. Astronavtika Konqresinin 2022-ci ildə Bakıda keçirilməsi növbəti böyük qələbəmizdir. Mən bu hadisəni çox önəmlü siyasi qələbə kimi qəbul edirəm. İctimaiyyətin diqqətini bir məsələye de cəlb etmək istəyirəm. Bu da odur ki, 1973-cü ildə Sovet İttifaqı dönməndə Beynəlxalq Astronavtika Konqresi Sovet İttifaqında keçirilib. Cəmi bir dəfə, o da Bakı şəhərində. O vaxt ulu önder Heydər Əliyev Azərbaycanın rəhbəri kimi böyük səyər göstərib ki, Sovet İttifaqında bu Konqres məhz Bakıda keçirilsin. Hesab edirəm ki, 2022-ci ildə - təxminən 50 ildən sonra müstəqil Azərbaycanda bu Konqresin keçirilməsi böyük rəmzi mənə daşıyır. O vaxt biz müstəqil deyildik, ancaq Sovet İttifaqında məhz Bakı Astronavtika Konqresinin məkanı kimi seçilib. Bu gün isə biz müstəqilik və müstəqil Azərbaycan bu böyük tövəbər ev sahibliyi edəcək”.

Prezident İlham Əliyev bildirib ki, növbəti 2-3 il ərzində Konqresin keçirilməsi üçün böyük təşkilati işlər aparılmalıdır: “Biz təqribən 6-7 min xarici qonaq gözləyirik. Bu qonaqlar dünyanın texnoloji gündəliyi müəyyən edən qurumlar rəhbərləridir, nümayəndələridir. Ona görə vaxt gələndə Konqresin yüksək səviyyədə keçirilməsi üçün Təşkilat Komitəsi yaradılacaq və əlbəttə ki, əsas hazırlıq işlərini “Azərkosmos” öz üzərinə götürürəcək. Beləliklə, biz növbəti böyük uğura imza atdıq”.

Qeyd edək ki, dünyanın 68 ölkəsinin təmsil edən 398 təşkilatın üzərində fədəriyəsi kosmik sahədə fealiyyət göstərən ən mötəbər beynəlxalq təşkilatdır. 1950-ci ildən bəri fərqli ölkələrdə keçirilən Beynəlxalq Astronavtika Konqresi təşkilatın əsas tövəbidir. Bu Konqres dünyanın kosmik sahədə aparıcı agentlikləri, elm mərkəzləri və beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri, eləcə də məşhur alimlər, özəl sektordan olan yüksək səviyyəli peşəkarlar, gənc tədqiqatçılar və tələbələr də daxil olmaqla dünyanın kosmik təşkilatının 6 mindən çox nümayəndəsini bir araya gətirən qlobal platformadır.

Təhsilalanların dərsliklərdən istifadədə mobilliyyi artır

➡ Əvvəli səh.1

Niyazi RƏHİMÖV

Artıq Azərbaycan və rus bölgələri üzrə portalda mövcud olan 2-ci sinif dərsliklərinin hamisi və hər iki bölmə üzrə 3-cü sinif dərsliklərindən 12-si, 4-cü sinif dərsliklərindən 8-i və 8-ci sinif dərsliklərindən 4-ü olmaqla, ümumiyyətkdə 39 dərslik yaradılırla evəvzəlib. Xatırladaq ki, 3, 4 və 8-ci siniflərə aid növbəti 40 dərsliyin yenilənməsi işləri davam etdirilir.

Hazırda portalda 233 elektron dərslik, 22 metodik vəsait və 2 sənifdən xaric oxu materialı olmaqla ümumiyyətkdə 257 elektron vəsait mövcuddur. Portalda video, qrafika, səs və digər multimedia vasitələri ilə zənginləşdirilmiş dərsliklərin sayı 28-a çatdırılıb.

Zənginləşdirmə məqsədi ilə portalda dərsliklərə ümumiyyətkdə 55 ədəd mövzu ilə əlaqəli, yüksək keyfiyyətli, animasiyalı videodərs, mövzularla uyğun 176 videomaterial, 594 şəkil, 302 səsli və 163 di-

Elektron dərslik portalında 39 dərslik yenilənib

gər növdən materialılar əlavə edilmişdir.

Ötən tödris ilində portalda 5, 6, 7, 8, 9, 10 və 11-ci sinif ingilis dili dərsliklərinə dinləyib-anlama səsli materialılar, 5 dərsliyə isə (Azərbaycan tarixi 5, 6, 8 və 9-cu sinif, ədəbiyyat 6-ci sinif) bütün kitabı əhatə edən səsli dərslik əlavə edilmişdir.

Portal reyting cədvəlində 85 pillə yüksəlib

Qeyd edək ki, www.e-derslik.edu.az elektron dərslik portalı cari tödris ilinin əvvəlindən bu günədək ölkə üzrə saytların reyting cədvəlində 85 pillə yüksələrək 46-ci olub. Bu müddət ərzində portalda giriş sayı 559849, səhifelərə ümumi baxış sayı isə 4149329-a çatıb.

Xatırladaq ki, cari ilin ilk 10 ayı ərzində e-dərslik portalına giriş sayı 2089376, səhifelərə ümumi baxış sayı isə 17136454 olub. 2018-ci ildə isə bu rəqəmlər müvafiq olaraq 1262754 və 9650514 təşkil edib.

İstifadəyə verildiyi 5 il yaxın müddət ərzində portalda 2036661 istifadəçi tərəfindən 5556932 giriş edilib. Səhifelərə ümumi baxış sayı isə 42685972 olub.

portala giriş sayı 355356, səhifelərə ümumi baxış sayı isə 2441079 olub.

Oktyabr ayı ərzində portalda gündəlik ortalamə giriş sayı 12500 təşkil edib. Bu dövr ərzində portalda ən çox müraciət edən illə 10 ölkə Azərbaycan, Rusiya, ABŞ, Türkiyə, Gürcüstan, Almaniya, Özbəkistan, Ukrayna, Qazaxistan və İngiltərə olmuşdur.

Portalda ən çox müraciət edilən 10 dərslik isə ardıcıl olaraq riyaziyyat (6-ci sinif), ingilis dili (5-ci sinif), ingilis dili (7-ci sinif), riyaziyyat (7-ci sinif) və fizika (7-ci sinif), coğrafiya (6-ci sinif), ədəbiyyat (5-ci sinif), Azərbaycan tarixi (5-ci sinif), ədəbiyyat (10-cu sinif) və ingilis dili (6-ci sinif) olub.

Xatırladaq ki, cari ilin ilk 10 ayı ərzində e-dərslik portalına giriş sayı 559849, səhifelərə ümumi baxış sayı isə 4149329-a çatıb. Ötən ilin müvafiq dövründə isə

xış sayı isə 17136454 olub. 2018-ci ildə isə bu rəqəmlər müvafiq olaraq 1262754 və 9650514 təşkil edib.

İstifadəyə verildiyi 5 il yaxın müddət ərzində portalda 2036661 istifadəçi tərəfindən 5556932 giriş edilib. Səhifelərə ümumi baxış sayı isə 42685972 olub.

Zənginləşdirmə məqsədi ilə dərsliklərə materialılar əlavə edilib

Sagirdlerin dərsi daha həvəsle, maraqla hazırlaması məqsədilə elektron dərsliklərə əlavə materiallar yerləşdirilib. Buna misal olaraq demək olar ki, ingilis dili 5-de 26 bölmə üzrə mp3 formatda dinləyib-anlama materialları və sualları yerləşdirilib, Azərbaycan tarixi - 5-de

iso dərslik tam səsləndirilib. Bundan başqa 5-ci sinif musiqi dərsliyi isə audio, video və olavaş şəkillərə zənginləşdirilib. 17 ədəd video, 108 ədəd səsli material və 60 ədəd şəkil olavaş edilib. 6, 7, 8, 9, 10, 11-ci siniflər üzrə bir çox dərsliklər tam səsləndirilib, həmin dərsliklər xeyli sayda video, audio materialılar olavaş olunub.

Məktəblilər elektron dərsliklərdən razılıqlarını bildirir

Bakı şəhəri 252 nömrəli məktəbin 5-ci sinif şagirdi Sayat Salmanova bizimlə səhəbtində bildirib ki, elektron dərslik portalından çox istifadə edir. O, bu vasitə ilə dərsi daha asan qarvadığı deyir: “5-ci sinif şagirdiyəm. İlk dəfə

ötən il belə bir portalın olduğunu eftidim. Həftəsonu olduğu üçün rəyona babamgilə getmişdir. Dərslikləri özümlə aparmağı unutmadım. Açığı, dərsə necə hazırlanacağınnı fikrini edirdim. Müəllim işləyən emmənə belə bir portalın olduğunu dedi. Onun köməyi ilə mən həmin portalda daxil oldum və dərslikləri rahat bir şəkildə hazırladım. Bu, mənim çox xoşuma geldi və həmin vaxtdan dərsliklərimi, demək olar ki, portalın vasitəsi ilə həzırlayıram”.

Bərdə məktəblilərindən Selcan Seyidzadə də portaldan istifadə etdiyini deyir. O, videomateriallərlə dərsi daha asan şəkildə öyrəndiyini bildirir

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Pirşağıdakı 10 sayılı internat məktəbində¹ yaradılan şəraitlə tanış olub

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prensenti Mehriban Əliyeva oktyabrin 31-də Bakının Sabunçu rayonunun Pirşağı qəsəbəsindəki 10 sayılı sanatoriya tipli internat məktəbində əsaslı temirdən sonra yaradılan şəraitlə tanış olub.

AZERTAC xəbər verir ki, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva internat məktəbinin təmir-dən əvvəlki və sonrakı vəziyyətini əks etdirən fotostendə baxdı.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya məlumat verdi ki, 10 sayılı sanatoriya tipli internat məktəbi 1961-ci ildə fəaliyyət göstərir. Binada sonuncu dəfə əsası təmir işləri 2005-ci ildə aparılıb. Mövcud vəziyyət nəzərə alınaraq Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə binada 2018-ci ildə Təhsil

Nazirliyi tərəfindən əsaslı təmir və təkinti işlərinə başlanılıb.

Sanatoriya tipli internat məktəbi tədris, yataqxana və istirahətdərsə hazırlığı korpuslarından ibarətdir. Tədris korpusunda müasir avadanlıqla təchiz edilmiş fizika,

kimya, biologiya laboratoriyaları, 2 informatica otağı, 2 texnologiya otağı və sinif otaqları fəaliyyət göstərir. Yeni tikilmiş 320 neferlik akt zalı, idman zalı və 320 yerlik yeməkxana korpusu da müvafiq avadanlıqla təchiz olunub.

Qeyd edildi ki, hazırda internat məktəbində Azərbaycan və rus bölmələrində iki növbədə 746 şagird təhsil alır. Onların təlim-tərbiyəsi ilə 97 pedaqoji heyət möşkul olur.

Azərbaycanda xüsusi qayğıya

etibacılı olan uşaqların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, onların təlim-tərbiyəsinin yüksək səviyədə təşkil işinə dövlət tərafından böyük diqqət göstərilir. Azərbaycan dövlətinin bu istiqamətdə atdırığı addımlara Birinci vitse-prezident

Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu da oludurca böyük töhfələr verir. Fondu təşəbbüsü ilə bu təhsil müəssisəsinin əsaslı şəkildə yenidən qurulması bunu bir dəfə göstərir.

“Your English Voice” adlı ingilis dili müsabiqəsinin açılış mərasimi keçirilib

Samirə KƏRİMÖVA

Oktyabrin 31-da Təhsil Nazirliyinin SABAH layihəsi və “British Council”in birgə təşkilatçılığı ilə tələbələr üçün keçiriləcək “Your English Voice” adlı ingilis dili müsabiqəsinin rəsmi açılış mərasımı baş tutub.

Açılış mərasimində Təhsil naziri Ceyhun Bayramov, Böyük Britaniya Baş nazirinin Azərbaycan üzrə ticarət elçisi Baronesa Emma Nikolson, Böyük Britaniyanın Azərbaycandakı səfiri Ceyms Sharp, “British Council” təşkilatının Azərbaycan nümayəndəliyinin başçısı Samir Şah, dövlət ali təhsil müəssisələrinin rektörleri, dekanlar, eləcə də tələbələr iştirak ediblər.

Tədbirdə çıxış edən Təhsil naziri Ceyhun Bayramov, Böyük Britaniya Baş nazirinin Azərbaycan üzrə ticarət elçisi Baronesa Emma Nikolson da öz növbəsində ingilis dilinin öyrənilməsində “British Council” təşkilatının fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib. Baronessa Emma Nikolsonun sözloruin görə, müsabiqə ölkələr arasında eməkdaşlığı qurulmasına və mövcud eməkdaşlıqların möhkəmləndirməsinə öz töhfəsinə verəcəyinə inanıb ifadə edib.

Böyük Britaniya Baş nazirinin Azərbaycan üzrə ticarət elçisi Baronessa Emma Nikolson da öz növbəsində ingilis dilinin öyrənilməsində “British Council” təşkilatının fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib. Baronessa Emma Nikolsonun sözloruin görə, müsabiqə ölkələr arasında eməkdaşlığı təhsifinə verəcəyinə inanıb ifadə edib.

“British Council” təşkilatının Azərbaycan nümayəndəliyinin rəhbəri Samir Şah da deyib ki, ilk dəfə keçirilən müsabiqədə ali təhsil müəssisələrinin II və III kurs tələbələri iştirak edə bilərlər. “Your English Voice” müsabiqəsinin təşkil olunmasının əsas məqsədi tələbələr arasında sağlam rəqabət mühitinin yaradılması yolu ilə ingilis dilinin öyrənilməsinə, eləcə də müxtəlif tipli bilik yarışlarına olan marağının artırılmasıdır.

“British Council” təşkilatının Azərbaycan nümayəndəliyinin rəhbəri Samir Şah da deyib ki, ilk dəfə keçirilən müsabiqədə ali təhsil müəssisələrinin II və III kurs tələbələri iştirak edə bilərlər. “Your English Voice” müsabiqəsinin təşkil olunmasının əsas məqsədi tələbələr arasında sağlam rəqabət mühitinin yaradılması yolu ilə ingilis dilinin öyrənilməsinə, eləcə də müxtəlif tipli bilik yarışlarına olan marağının artırılmasıdır.

BMU BT ARGE şirkəti ilə əməkdaşlıq edəcək

Bakı Mühəndislik Universiteti (BMU) ilə BT ARGE İnnovasiya və Texnoloji Sənaye Ticarət Limited Şirkəti arasında əməkdaşlıq müraciəti imzalanıb.

Müraciənin imzalanmasında əsas məqsəd universitetdə fəaliyyət göstərən ixtisaslar üzrə mütəxəssis hazırlığında, həmçinin biliklərin yayılmasında maddi-texniki, elmi-metodiki və təşkilatlı tədbirlərin, müxtəlif sahə və istiqamətlər üzrə fundamental, eyni zamanda tətbiq yönümlü elmi-tədqiqat işlərinin aparılması, yeni texnologiyaların işlənilməsi, olduların elmi nötcələrinin tədris prosesində, müxtəlif istehsalat sahələrində tətbiq olunmasıdır.

Sənəddə BMU-nun II və III kurs tələbələrinin BT ARGE şirkətinin tə-

“BP Azerbaijan” tələbələr üçün mentorluq programına başlayıb

“BP Azerbaijan” şirkəti ölkədə bakalavr pilləsi üzrə texniki fakültələrdə təhsil alan (4-cü kurs) universitet tələbələri və məzunların karyera inkişafına dəstək olmaq məqsədilə yeni mentorluq programına başlayıb.

Mentorluq programının elanı ilə bağlı keçirilən tədbirdə iştirak edən Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov Azərbaycanda təhsil sektorunun, insan kapitalının inkişafının dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri olduğunu deyib.

Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Krallığı ilə Azərbaycan arasında təhsil əməkdaşlığına toxunan nazir müavini bildirib ki, Britaniya azərbaycanlı tələbələrin təhsil almaq üçün üz tutduqları ölkələr içərisində ilk sıralardadır: “Xaricdə təhsil almış 3558 tələbədən 1032-si Böyük Britaniyanın aparıcı universitetlərini seçib. Ölkələrimiz arasında təhsil pilleləri üzrə müxtəlif layihələr həyata keçirilir. Azərbaycanda Böyük Britaniyanın 595 şirkəti fəaliyyət göstərir. BP şirkəti 25 ildər ki, Azərbaycanda on çox sərmayə qoynan və on çox layihələr həyata keçirən şirkətlərdən biridir”.

Nazir müavini deyib ki, müasir dünyada

mentorluğa çox böyük maraqlı var və bu istiqamətdə BP şirkətinin bu layihəsi təqdirəlayıqdır: “Layihənin əsas məqsədi texniki fakültələrdə təhsil alan, yüksək potensialı ilə seçilən tələbələrə fordlı mentorluq sessiyaları keçirməklə onların öz sosial bacarıqlarını inkişaf etdirmələrinə və özlerine inamı artırılmasına yardım etməkdir”.

Nazir müavini çıxışının sonunda layihə üçün seçilmiş 118 tələbəni təbrik edib və hər birinə uğurlar arzulayıb.

Daha sonra “BP Azerbaijan”ın eləqələr, xərici işlər və strategiya üzrə vitse-prezidenti Bəxtiyar Aslanbəyli şirkətin ölkədəki universitet tələbələrinin inkişafına dəstək vermək üçün nəzərdə tutulan bu yeni təşəbbüsə başlamışdan məmənluq duyduğunu deyib: “İnanıraq ki, bu program tələbələrin biznes mühitində tələb olunan bir surə çox mühüm bacarıqlarını inkişaf etdirmələri üçün gözləmək olacaq. Əminəm ki, BP-nin mentorları seçilmiş tələbələrin karyera qurmasına peşəkar dəstək verməklə onların öz inkişaf ehtiyaclarını başa düşmələrinə və iş həyatına hazırlamalarına yardım edəcəklər”.

“BP Azerbaijan”ın insan resursları üzrə vitse-prezidenti Nərimən Nəbiyeva bildirib ki, kö-

nüllü şəkildə mentorluq edəcək bütün BP əməkdaşları bu programda iştiraka çox həvəslidirlər. Onlar mentorluq dəstəyi alacaq tələbələr görüşməyi sebəbsizliklə gözləyirlər və BP-nin Azərbaycandakı fəaliyyəti haqqında öz biliklərinin və global şirkətdə işləməyin necə hiss olduğunu tələbələrlə bölmüşük isteyirlər.

Programın məqsədi seçilmiş tələbələrə fərdi mentorluq sessiyaları verməklə onların neft-qaz mühəndisliyi sahələrində голəcək karyera imkanlarına hazırlasmalarına yardım etməkdir. Bütün mentorlar Bakıdakı müxtəlif universitetləri təmsil edən çox sayıda tələbələrlə könülli şəkildə işləyəcək BP mütəxəssisləridir.

Mentorluq programı əsasən ünsiyyət, təqdimat, tərcüməyi-halın hazırlanması, əlaqələrin qurulması və sair kimi tələb olunan işgüzar sərişələrin inkişaf etdirilməsinə yönəlib. Program mentorlar ilə aylıq fərdi görüşlərin keçirilməsi, habelə BP-nin Bakıdakı ofisində master-klassların təşkil olunması kimi 6 aylıq fəaliyyətlərə əsaslanacaq.

Hazırkı mərhələdə programın 2 qrupdan ibarət olması planlaşdırılır. Tələbələrin birinci qrupu cari ilin noyabrında və ikinci qrupu isə 2020-ci ilin yanvarında programa başlayacaq.

Ümumilikdə programda Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Bakı Mühəndislik Universiteti, Xəzər Universiteti, Bakı Ali Neft Məktəbi və Azərbaycan-Fransız Universitetindən olan 119 tələbə və məzun iştirak edəcək.

Programın iştirakçıları kimya mühəndisliyi, mexanika mühəndisliyi, neft və qaz mühəndisliyi, inşaat mühəndisliyi, energetika, geoloji kəşfiyyat/geofizika, energetika mühəndisliyi, proseslərin avtomatlaşdırılması, tekrar emal və resursların bərpası, ekologiya mühəndisliyi, informasiya texnologiyaları kimi sahələrdə ixtisaslaşırlar.

Bütün iştirakçıların seçiləsi prosesi onlayn müraciət əsasında aparılıb və onlara video formatında programa no üçün qosulmaq istədikləriniz izah etmək tapşırığı verilib.

AZERTAC

“Gələcəyin müəllimi” təqaüdü dörd tələbəyə verilib

Mingəçevir Dövlət Universitetinin rektoru Şahin Bayramov Təhsil Nazirliyinin təsis etdiyi “Gələcəyin müəllimi” təqaüdünə layiq görürlən birinci kurs tələbələri ilə görüşüb.

Rector pedaqoji kadr hazırlığı aparılan ali təhsil müəssisələrinin müəllimlik ixtisaslarına yüksək balla qəbul olunmuş tələbələr üçün məqsədi təqaüd təsis edilməsi barədə məlumat verib. O bildirib ki, “Gələcəyin müəllimi” təqaüdünə təsis edilməsində əsas məqsəd

“Gələcəyin müəllimi” na uyğun olaraq peşəkar bilik və kompetensiyalara malik pedaqoji kadrların hazırlanmasından ibarətdir.

“Riyaziyyat və informatika müəllimliyi” ixtisası üzrə birinci kurs tələbələri Alsu Məmmədova və Elmira Xəlilova, “Tarix müəllimliyi” ixtisası üzrə birinci kurs tələbələri Sevinc Əhmədova və Anar Hüseynov təbrik eden Ş.Bayramov 2019-cu ildə MDU-nun dörd tələbəsinin bu təqaüdə layiq görülməsini, bunulla da ali məktəb üzrə həmin təqaüdə alanları

sayının sekkizə çatmasını yüksək qiymətləndirdi.

“Gələcəyin müəllimi” təqaüdünə cəmiyyətdə müəllim peşəsinin nüfuzunun artırılması istiqamətdində atılan mühüm addımlardan biri olduğunu qeyd edən rektor bu təqaüdün həmin tələbələrin tərcüməyi-halında əhəmiyyətli yer tutacağına və onların müasir dövrün tələbələrinə cavab verən innovativ düşüncəli müəllim kimi yetişməsində mühüm rol oynayağınə əminliliyi bildirib.

“Karyera imkanlarının artırılması”

Bakıda beynəlxalq konfrans keçirilib

➡ Əvvəli səh.1

Oruc MUSTAFAYEV

“Gələcəkdə bilik və bacarıqları artırmaq üçün mənşə yeni seviyyədə inkişaf, tənqidli düşüncə tərzinə və yaradıcılıq kimi sahələrə daha çox sərvət və qeyri-sosial işləmələrdir. Bu isə təhsilin inkişafı üçün vacib amildir”.

Nazir qeyd edib ki, müasir iqtisadiyyatda ali təhsil almaqla yaxşı işləmənin olunması mümkündür, amma insan daim öyrənməsə, onun həmin işdə qalacağının heç kim zəmanət verə bilməz: “Həyat boyu öyrənmək artıq manədə deyil. Bu, cari heyatın reallığıdır. Öyrənilən yeniliklər əmək bazarının tələbərinə uyğun olmalıdır. Ona görə də Azərbaycan hökuməti bütün döqiqət təhsilin üzərinə yönəldib. Ali məqsəd neft sərvətinin insan kapitalına çevirmekle, innovativ biliklərə əsaslanaraq iqtisadiyyatı daha da gücləndirməkdir”.

Nazir bildirib ki, Azərbaycan təhsil sisteminin dünya təhsil sistemində ineqrasiyasına nail olmaq üçün “2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Programı” çərçivəsində 3500-dən artıq gənc dünyannın nüfuzlu ali məktəblərində təhsil alıb. “Xaricdə oxuyub gələn tələbələr dövlət və özəl sektorada, eyni zamanda Təhsil Nazirliyində çalışırlar. Forum Birleşmiş Krallıq və Azərbaycan arasında göləcək əməkdaşlığı inkişaf etdirmək və uzun müddətli dövrdə Azərbaycanın iqtisadi inkişafına töhfə vermək üçün gözəl imkan-

dr. Fəaliyyətimiz iki ölkədə təhsil siyasetinin inkişafına töhfə verir və daha güclü təhsil sisteminin qurulmasına kömək edir”.

Təhsil naziri ali təhsil sisteminin rəqabət qabiliyətliliyinin inkişafından danışarkan Azərbaycan ali təhsil müəssisələrinin dünyasının bir sıra universitetləri ilə həyata keçirilən ikili təhsil proqramları və doktorantura təhsili sahəsində görülmüş işlərin əhəmiyyətini qeyd edib.

Ceyhun Bayramov Azərbaycan və Britaniya Şurası arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığı yüksək qiymət verərək ölkəmizin təhsil sistemiənə verdiyi töhfələrə görə Britaniya Şurasına minnətdarlığını bildirib.

Böyük Britaniya Baş nazirinin Azərbaycan üzrə ticaret elçisi Baronessa Emma Nikolson da öz növbəsində bildirib ki, keyfiyyətli ali təhsil yerli və global əmək bazarda gəncərin imkanlarını genişləndirir. Baronessa Emma Nikolson təhsil sahəsində Azərbaycan və Böyük Britaniyanın əməkdaşlığının vacibliyini qeyd edib və ölkəsinin gelecekdə bu istiqamətdə təşəbbüsleri dəstekləyəcəyini vurgulayıb. “British Council” təşkilatının “Meşəllüq üçün ali təhsil” proqramının əhəmiyyətinə toxunan Baronessa Emma Nikolsonun sözlərinə görə, proqramın esas məqsədi ali təhsil müəssisələrinin məzunlarının işdüzəlmə bacarıqlarını

inkişaf etdirmək, onları yerli və global seviyyədə dənə rəqabətə davamlı etməkdir. “Program respublikanın təhsil sisteminin daha güclü olmasına, Böyük Britaniyanın ali məktəbləri ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin qurulmasına, gənc azərbaycanlıların beynəlxalq əmək bazardında iş tapşmasına kömək edəcək”, - deyə E. Nikolson vurğulayub.

Beynəlxalq xarakter daşıyan tədbir Birleşmiş Krallıq və Azərbaycan arasında göləcək əməkdaşlığı inkişaf etdirmək və ölkəmizin iqtisadi inkişafına uzunmüddətli töhfə vermek üçün gözəl imkandır.

Daha sonra tədbir məşəllüq, mütəxəssis hazırlığı, karyera imkanlarına həsr olunmuş təqdimatlarla davam etdirilib.

Azərbaycanda gənclər arasında kosmosa böyük maraq var

UFAZ tələbələri NASA tərəfindən verilən tapşırıqları həll edib

➡ Əvvəli səh.1

Oruc MUSTAFAYEV

Müsabiqəyə qalib olmaq üçün qatıldıq

“NASA Space Apps Azerbaijan” NASA-nın dünyanın müxtəlif yerlərində qlobal problemlərə innovativ həll yolu tapmaq məqsədilə təşkil etdiyi 48 saat dayanmadan davam edən bir yarışdır. Lokal yarışmanı udaraq, biz qlobal mərhələyə keçid qazandıq və indi dünyadan müxtəlif ölkələrindən olan komandalar ilə yarışaraq ölkəmizi və UFAZ-1 təmsil edirik.

Çox maraqlı məqamlardan biri o oldu ki, yarış haqqında son gün xəbər tutduq və qeydiyyatın bitməsinə bir neçə saat qalmış qeydiyyatdan keçdi. Biz yarışa əsasən iştirak yox, qalibiyət qazanmaq məqsədilə qatılmışdıq və bunda görə də komanda olaraq güclü motivasiyamız var idi. Komandanın tərkibi ayrı-ayrı faktürlərdən və fərqli qabiliyyətləri olan tələbələrdən təşkil olundu. Bizim çox praktiki və unikal ideyamız var idi, hansı ki, məsə yanğını zamanı yanan ərazini tez tapıp və qarşısını almaqdə kömək etdi.

Amma çətin hissə bu ideyanı 48 saat ərzində reallaşdırmaq idi. Bunun üçün çox geniş bir arasdırma aparmalı olduq. Və nəticədə komandamızın yuxusuz gecələri sayəsində ideyanı təkmilləşdirməyi bacardıq.

NASA tapşırıqları öz unikallığı və çətinliyi ilə seçilirdi

NASA-nın tapşırıqları her bir sahəni - həm ətraf mühiti, ekologiyani, həm də kosmik əməliyyatları əhatə etdi. Əksər tapşırıqlar qlobal problemlərin həlli ni tələb etdiyi üçün öz unikallığı və çətin

olması ilə seçilirdi. Bizim tapşırıq meşə yanğınınnı əhatə etdirdi və məqsədimiz yanın ərazini maksimum dərəcədə tez müyyənəşdirəmək idi. Bunun həllini biz insan faktorunda yox, heyvan faktorunda tapdıq. Yaxınlıqda yanğın olduğu zaman heyvanların fərqli davranışlarından bilirik. Araşdırmalarımızı əsasən heyvanların yanğın zamanı daim davranışını nümunələri nümayiş etdirdiklərini müyyən etdik.

Hazırda 100 mindən çox heyvan xüsusi cihazlarla izlenilir. Alimlərin əksəriyyəti məlumatlarını gizli saxladıqları üçün Data əldə etməkdə həqiqətən çətinlik çəkdik. Beləliklə, həkatonda keçidiyimiz 48 saat ərzində tapşırıqlara yalnız 3 data əldə edə bildik. Sonda geniş məlumat təhlili etdik və hər dəfə bir az dəyişiklik edərək algoritümüzü yenidən təkrarlamalı olduq. Yanıq zamanı məsə heyvanlarının anomal məlumatını araşdıraraq gələcəkdə bunu sənι intellektin küməyi ilə yanan ərazini tez bir zamanda tapıp və qarşısını almaq

mümkün olacaq.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda ilk dəfə keçirilən “NASA Space Apps Azerbaijan” həkatonu gənclər üçün kosmik sahədə sürətli dəyişən trendlərə tanış olmaq fürsəti yaratmaqla iştirakçılara kosmosun gələcəyini daha yaxşı təsəvvür etməyə və aktual olan ekoloji problemlərin həllinə birbaşa yol göstərir.

“NASA Space Apps” həkatonunun maraqlı cəhətlərindən biri odur ki, iştirakçılar tapşırıqları hazırlayarkən NASA-nın resurslarının cəmləşdiyi ümumi platformadan istifadə edə bilərlər. Digər tərəfdən, həkatonun təbii iş mühitindən uzaq, rahat və əyləncəli bir mühitdə təşkil kəməndələri qalibiyət uğrunda mübarizəyə dəha da həvəsləndirib.

Təqdirəlayiq haldır ki, Azərbaycanda gənclər arasında kosmosa və kosmik infrastruktur böyük maraq var. Bütün bunlar digər sahələr kimi, Azərbaycanın kosmik programının uğurlu inkişafını göstərir.

Nazir müavini İmişli və təvəndaşları qəbul edib

Oktjabrın 25-də Təhsil nazirinin müavini Firdun Qurbanov İmişli şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində İmişli və Beyləqan rayon sakinlərini qəbul edib.

Qəbuldan əvvəl Təhsil nazirinin müavini Firdun Qurbanov və İmişli Rayon İcra Həmkərliyinin başçısı Vilyam Hacıyev ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi önungə gül dəstələri düzərək xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Qəbulda İmişli və Beyləqan rayonlarında

müvəqqəti məskunlaşmış məcburi köçkünərə də iştirak ediblər.

Nazir müavini vətəndaşların müracət, şikayət və təkliflərini dinleyərək onların arasından qaldırılması, hər bir müracətin operativ şəkildə araşdırılması, qaldırılan məsələlərin qanunvericiliyə uyğun həlli ilə bağlı tapşırıqlar verilər.

Qəbulda vətəndaşlar əsasən, müəllimlərin iş qəbulu və yerdeyisməsi, həmcinin digər məsələlərlə bağlı müracət ediblər.

Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsinin təhsil sahəsində əhəmiyyəti

“Innovasiyalar həftəsi - 2019” çərçivəsində əsasən internetdə təhlükəsizliyi mövzusunda mətbuat konfransı keçirilib.

Mətbuat konfransında Təhsil Nazirliyinin Təhsil Sisteminin İnformasiyaladırılması İdarəsinin (TSİİ), Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin, Aile, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin, həmcinin “Kaspersky” şirkətinin nümayəndələrinin sahə üzrə məruzə və təqdimatları dinlənilib.

Konfransda çıxış edən Təhsil Sisteminin İnformasiyaladırılması İdarəsinin əməkdaşı Səbinə Hacizadə ölkəməzdə təhsil sahəsində en böyük daxili şəbəkə olan Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsi (ATŞ) barədə məlumat verib, şəbəkə çərçivəsində təhsil müəssisələrinə təqdim edilən təhlükəsiz və faydalı internet

imkanları haqqında danışb.

Qeyd edilib ki, ATŞ təhsil sisteminin İKT təchizatının yaxşılaşdırılması ilə yanaşı, bir sira mühüm sosial əhəmiyyətli funksiyaların icrasını da öz üzərinə götürüb. ATŞ çərçivəsində təhsil müəssisələrinə təqdim edilən internet avtomatik rejimdə bütün növ zərərlə və tədris prosesinə aid olmayan məzmunlardan təmizlənərək təhsilələrinə ixtiyaar verilir, nəticədə şagirdlər təhsil müəssisəsində onlayn mühitin arzuolunmaz təsirlərindən müdafiə olunurlar.

Mətbuat konfransında media nümayəndələrinin mövzü ilə bağlı maraqlandıran digər suallar da cavablandırılırlar.

Qeyd edək ki, “Innovasiyalar həftəsi - 2019” Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin destəyi ilə keçirilir.

Yeni təlimlərə start verilib

“Məktəbdə sağlam sosial emosional mühitin formalaşdırılması” programı üzrə təlimlər start verilib.

Təlimlər Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələrinin məktəb direktörələri, direktor müavinləri, uşaq birliyi rehberləri və psixoloqları üçün keçirilir.

Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkıfasi İstitutu tərəfindən keçirilən təlimlərin əsas məqsədi təhsil işçilərini büləng davranışları ilə tanış etmək və onun qarşısını almaqdə müəllimlərə dəstək olmaqdand ibarətdir.

Təlimlər zamanı ümumi təhsil müəssisə-

lərində şagirdlərin sağlamlığının və təhlükəsizliyinin temin edilməsi, tərbiyə işinin, məktəb-aile münasibətlərinin düzgün tənzimlənməsi, məktəblərdə psixoloji xidmət və sağlam psixoloji mühitin rolü barədə geniş məlumatlar verilir. Məktəblərdə sağlam mühitin yaradılması ilə bağlı müvafiq muzakirələr aparılır, qruplar üzrə işlər təşkil edilir, videoçarx nümayiş olunur.

Təlimlərin 5 gün davam etməsi nəzərdə tutulub.

Təlimlərin sonunda yekun qiymətləndirme keçiriləcək və müdavimlərə dövlət nümunəli sertifikat veriləcək.

Hədəfim nüfuzlu sahibkar olmaqdır...

Peşəm

Jalə MÜTƏLLİMOVA

Yolumuz Turizm və Sosial Xidmətlər üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsili Mərkəzinədir. Daha dəqiqi, oranı bitirən məzunlardır diqqətimizi çəkən. Necə qəbul olunurlar bu məktəbə uşaqlar, necə təhsil alırlar, necə davam edirlər həyatlarına məktəbi bitirəndən sonra? Min eştəmkənsə, gedib bir görmək yaxşıdır deyə düşündük. Və gördük... İndi gördüklərimizlə bahəm, sizə mərkəzin məzunlarından biri ilə səhbəti də təqdim edəcəyik. Anar Əzizovun on səkkiz yaşlı var. Bakıdakı prestijli otellərdən birində köməkçi-konsiyej kimi çalışır.

Əslində orada işə düzəlməyimin səbəbi...

Xarici sərmayəsi olan...

Bu, peşə liseyində təhsil almağı ma görə oldu. Təhsil ala-alə, bizi həm də ixtisasımız üzrə təcrübələrə yollayırlar. Bu, bir növ bizim şirkətləri içi kimi təqdimatımız da sayla bilər. Peşəm otel xidmətləri üzrə mütexəssis olduğu üçün Bakıdakı prestijli otellərdən birində təcrübəyə gəndərdildim, mən və dostlarım. Təcrübə müddətinə yaxşı keçdiyimə görə iş təklif etdilər mənə, oxumağa paralel olaraq. Onları hem də iki dildə danışa bilməyim cəlb etmişdi. İngilis və rus dillerini normal səviyyədə biliirdim. Peşəkar hazırlığa getməyə zamanım olmamışdı. Düzü, həm də imkanım yox idi buna. Nə öyrənə bilmədim, öz bacarıqlımla öyrənmədim. Araşdırıldım və anladım ki, dəvət etdikləri iş menim hədəfimin birinci pilləsi də sayla bilər.

Hədəfim otelçilik işi qurmaqdır...

Soruşsanız ki, hədəfin nədir? Təbii ki, hədəfim gələcəkdə yaxşı bir iş sahibi olmaq. Ele ixtisasımıla bağlı, yaxşı bir otel işi qurmaqdır. Yəni, inidlilik o işin birinci mərhələsindəyəm. Baxıram ki, hətta burada belə yüksəmk üçün imkanlar var. Otel xidmətçisi, köməkçi kimi işə başlayıb, ta ki, administrativ işlər qədər yüksələ bilirsən, özü də yüksək maaşa.

300 manatla işə başladım...

Beləcə, mən otelə köməkçi kimi işə başladım. İlk maaşım üç yüz manat idi. İnanmazsanız, bunu alanda çox sevinmişdim. Düşünürüm, həm ailəmə dəstək ola, həm də öz xərcliyimən artırb peşəkar dil hazırlıqlarına da gedə biləcəyəm.

Düyü ailəmin istəyini...

...yerinə yetirmək üçün can atırdım. Onlar da bütün valideynlər kimi ali təhsil almağımı, prestijli məktəblərdən birinə qəbul olmağımı arzulayırdılar. Menimsə niyəsə həmişə standarddənə karar düşünmek kimi bir fərqlim olub. Niyəsə biliirdim ki, ali təhsil almaq mənlik olmayıcaq. Daha yaxşı bir peşəyə və oradan da özümə aid bir iş görməyə meyilli olmuşam.

Həmi ali təhsil alıb...

...sonradan gedib sıradan bir işə məşğul olur. Bizim cəmiyyət üçün bu xarakterkdir. Bunun şahidi olmuşam em müxtəlif adamlarda. O üzən evimizdə də dedim ki, dörd-beş ilimə ali məktəbə gedib-gelməyə sərf eləmək istəmirəm. İmtahan verəcəyəm, eger qəbul olmasam, konkret peşəyə yiye-

lənəcəyəm, daha imtahanlara hazırlaşmayacağam. Çünkü məndən yaşda böyük olan, amma peşə təhsili almış dostlarım uğurlu nəticələr görmüşdüm. Düzü, əvvəl bir az pis oldular evdə, sonra heç nə demədilər. Düşündüyüm kimi qəbul ola bilmədim ali məktəbə. Peşə təhsili üçün araşdırımlar aparanda qarşıma bizim lisey çıxdı. Baxdım diqqətimi çəken otel-

Peşəm otel xidmətləri üzrə mütəxəssis olduğu üçün Bakıdakı prestijli otellərdən birində təcrübəyə göndərdim, mən və dostlarım. Təcrübə müddətini yaxşı keçdiyimə görə iş təklif etdilər mənə, oxumağa paralel olaraq. Onları hem də iki dildə danışa bilməyim cəlb etmişdi. İngilis və rus dillerini normal səviyyədə bilirdim. Peşəkar hazırlığa getməyə zamanım olmamışdı.

Çalışığım oteldə 300 manatdan maaşla işə başladım...

Hazırda 600 manata qədər artırılıb maaşım. Bu, iş bacarıqlarına və dil səviyyəmə görə yüksək-süsələr gedəcək. İndi hem ailəmə dəstək ola bilirəm, həm dilimi təkmilləşdirirəm. Eyni zamanda, gələcəyə dair planlarım qururam. Hansı dövrlədə ixtisasım üzrə və imkanımı da nəzərə alaraq təhsil ala bilərəm deyə aşdırıma aparıram. Düşünürəm, bu sahədə hədəfimə çatacağam.

Bu gün niyəsə valideynlər israrla uşaqları repetitor yanına yollayır.

Çoxlu pullar xərclənir illərlə ki, uşaqlar ail təhsil almılmalıdır. Yoxsa bu kimdənə geri qalmış olar, kiminsə gülüşünə hədəf olarıq. Düşünürəm, bu yanaşmaları kənara qoymaq lazımdır. Məsələn, mən özüm belə düşündüm, mənə son dərəcə çətin olanda kimsə yaxın durub kōmək eləmir, təbii ki, her kasın öz işi var. Bu prinsipə də kimənən mənim və ya mənim ailəmin işinə rişənd eleməsinə yol vermək olmaz. İndi məsələlərə belə yanaşmaq lazımdır. Yəni bir qədər dün-yəvi olmaq gərəkdir. Əgər bizim insanlar bunu edə, bacara bilsələr, mütləq uğur onlara olacaq. Peşə təhsilim mənə həm pul qazandırdı, həm də özümü inkişaf etdirməye kömək oldu. Hesab eleyirəm, zamanında və düzgün seçim elemişəm.

SON: Anar Əzizovun dediklərindən belə təsəsurat yaranmasın ki, birmənəli şəkildə indi də hamı durub ali təhsildən intına etməli, mütləq peşə təhsili almalı, hansısa peşənin sahibi olmalıdır. Əsla belə deyil. Bu on səkkiz yaşlı gəncin dediklərindən də aydın hiss olundu ki, hamı bacardığı işi görməklə məşğul olmalıdır. Yəni mütləq deyil ki, illərini sərf edib oxumaq adına sadəcə diplom qazanısan. Sonra da diplomda peşənin dalınca getməyəsən, qarşına çıxan ilk işlə məşğul olasan. Və təsəssüflə düşünsən ki, illərin boşuna gedib. Eyni zamanda, valideynlərin dörən düşünməsinə ehtiyar var. Yeniyyətmələrə öz seçimlərini etmək üçün şərait yaratmaq lazımdır. O da vacib şərtdir ki, onlara doğru olan yolu tapmaqda ailsə, valideynləri köməklik etməlidir. Çünkü “kamil bir palançı olsa da insan, yaxşıdır yarımçıq papaqçıldıqdan!”

“Fövgəladə hallar uşaqların gözü ilə”

Təhsil və Fövgəladə Hallar nazirliklərinin birgə razılaşmasında əsasən, “Fövgəladə hallar uşaqların gözü ilə” IX respublika uşaq yaradıcılıq müsabiqəsi keçiriləcək.

Müsabiqə ümumtəhsil məktəbləri, lisey və gimnaziyalar, internat məktəbləri və uşaq-gənclər inkişaf mərkəzlərinin I-XI sinif şagirdləri arasında rəsm, plakat, əl işi, yanğın və qəza-xilasetmə texnikasının modeli, yumşaq oyuncaq nominasiyaları üzrə təşkil olunacaq.

Müsabiqəyə təqdim olunan işlər münsiflər heyəti tərəfindən seçilər qaliblər haqqında məlumatlar noyabrın 15-dək Fövgəladə Hallar Nazirliyinə göndəriləcədir.

Qaliblər qiymətli hədiyyə və diplomlarla mükafatlandırılacaqlar.

Qeyd edək ki, “Fövgəladə hallar uşaqların gözü ilə” uşaq dekorativ, yaradıcı, texniki və intellektual yaradıcılıq müsabiqəsi ümumtəhsil məktəblərinin şagirdləri arasında fərdi-komanda birincilik yarışdır. Müsabiqə uşaqlara təhlükəsiz həyat fəaliyyətinin əsaslarının öyrədilməsi, istedadlı uşaqların üzə çıxarılması, onlara dəstək göstərmək, yetişməkdə olan gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda təbliğələnməsi, uşaq və gənclər arasında fövgəladə hal problemlərinə ictimaiyyətin diqqətini yönəltmək məqsədilə təşkil edilir.

Məktəblilər üçün mülki müdafiə təlimləri

Göyçay şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəbdə “İrimiqyaslı fövgəladə hadisələrin nəticələrinin aradan qaldırılması zamanı mülki müdafiə orqan və qüvvələrinin idarə edilməsinin təşkili” mövzusunda mülki müdafiə təlimləri keçirilib.

Təlimlərin keçirilməsindən məqsəd mülki müdafiə dəstələrinin qəza-xilasetmə və digər toxüsələnməz işlərin aparılması təşkili və həyata keçirilməsi olub. Təhsil Nazirliyinin dəstəyi və Fövgəladə Hallar Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən təlimlər, həmçinin məktəbin müəllim və şagird heyətinin fövgəladə hadisələr zamanı davranış qaydaları üzrə maarifləndirilməsi, təlim iştirakçılarının fövgəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması işinin təşkili sahəsində bilik və bacarıqlarının artırılmasına nail olmaq olub.

Daha sonra Göyçay rayon Heydər Əliyev Mərkəzində Göyçay Rayon İcra Həkimiyətinin başçısı Mehdi Səlimzadə, Təhsil Nazirliyinin Məktəbdənəkar fəaliyyətin təşkili şöbəsinin müdir müəvini Elnur Əliyev, Fövgəladə Hallar Nazirliyinin Mülki Müdafiə İşinin Təşkili Baş İdarəsinin rəis müavini, polkovnik Cəvanşir Həşimov və ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə təlim mövzusunda müşavire keçirilib.

“Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsinin əhatəsi genişləndirilir

Cari tədris ilində “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsi 6 şəhər və rayonu, 123 məktəb, 700 müəllimi və 70000 şagirdi əhatə edir. Təhsil Nazirliyinin beynəlxalq “Alqoritmika” şirkəti ilə birlikdə həyata keçirdiyi bu layihəyə 2017-2018-ci tədris ilində 1 şəhər, 45 məktəb, 200 müəllim, 6500 şagird, 2018-2019-cu tədris ilində isə 2 şəhər və rayon, 73 məktəb, 270 müəllim, 26000 şagird calıb olunub.

Qeyd edək ki, layihə Bakı, Sumqayıt, Mingəçevir, Şamaxı, Gəncə və Biləsuvarda həyata keçirilir. Layihənin məqsədi şagirdlərdə alqoritmik düşünücə və mənşətin, layihə bacarıqlarının inkişafı və programlaşdırmanın əsaslarının öyrədilməsidir. Layihə təhsilənlərə yeni texnologiya və rəqəmsal bacarıqları təcrübədə öyrənməyə, programlaşdırmanın sırlarını bələd olmağa imkan yaradır.

Şagirdlər məntiqi təfəkkürünü nümayiş etdiriblər

Fibonacci intellektual yarışının 2-ci mövsümünə start verilib

bəst fikir söylemək, öz təcrübə və biliyi tehlil etmək, özünüqiyəmələndirmə, əməkdaşlıq etmək, baş-qalarını dinləmək və müxtəlif fi-kirlər hörmət etmək bacarıqlarını aşılımaq, onlarda kreativ təfəkkür inkişaf etdirmək da layihənin məqsədləri sırasındadır.

Bakı şəhəri 6 nömrəli məktəb-liseyin direktoru Gülsen Orucova da öz növbəsində şagirdlərin məntiqi təfəkkürünün inkişafında biliq yarışlarının əhəmiyyətini diqqəte çatdırıb. Layihə barədə məlumat veren G.Orucova qeyd edib ki, Fibonacci intellektual oyunlarına Ba-

ra yarışın ilk oyununa start verilib.

Oyunun nəticələrinə görə, birinci turda Heydər Əliyev adına Müasir Təhsil Kompleksi I, Bakı şəhəri 36 nömrəli tam orta məktəb II, Bakı şəhəri 313 nömrəli tam orta məktəb isə III yerdə layiq görünlər. İkinci turda isə Türkiye Deyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi I, Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki İ.Hacıyev adına “Tərəqqi” texniki-humanitar liseyi II, Bakı şəhəri 257 nömrəli tam orta məktəb isə III yeri tutub.

Sonda qalib komandalarla xüsuslu hadiyeler təqdim edilib.

Şakir CƏFƏROV

Təhsil Nazirliyinin “Təhsil inkişaf və innovasiyalar üzrə” III qrant müsabiqəsi çörçivəsində ümummilli lider Heydər Əliyevin xatirəsinə hər edilmiş məktəbilərərəsən

Fibonacci intellektual yarışının 2-ci mövsümünün açılış mərasimi keçirilib.

Bakı şəhəri 6 nömrəli məktəb-liseyin təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirdə iştirak edən Təhsil Nazirliyinin Təhsilsələ innovasiyalar sek-

Dövlət Strategiyasının həyata keçirilməsi yeni təhsil mühitini formalasdırıb

Müasirləşmə təhsilin bütün
pillələrində müşahidə olunur

Ruhîyyə DAŞSALAHLİ

Təhsilin bütün pillələri üzrə çevik idarəetmə sistemi, dəyişikliklər üçün hüquqi baza yaradılib. Ona görə də təhsil sahəsində əldə edilən uğurlardan biri məhz həyata keçirilən islahatların əsasında qanunvericilik bazasının durmasıdır. Bu da təsadüfi deyil. Artıq 6 ildir ki, qəbul olunub icraya yönəldilən “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nda beş strateji istiqamətdə genişmiqyaslı tədbirlər nəzərdə tutulub və ona uyğun addımlar atılıb. Sənədin uğurla icrası nəticəsində yeni qanunlar, standartlar ortaya çıxıb. Mövcud qanunvericilik bazasının formallaşmasında birbaşa rolü olan bir qurumun - Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri, akademik İsa Həbibbəyli “Azərbaycan müəllimi” qəzetiñə müsahibəsində həyata keçirilən təhsil islahatlarını belə şərh edib:

- Ölkəmizdə davamlı olaraq keçirilən təhsil islahatları milli təhsilin inkişaf etdirilməsinə və cəmiyyətin həyatında təhsilin rolunun daha da artmasına xidmət edir. Bu istiqamətdə birinci mərhələ təhsilin keçmiş sosialist düşüncəsindən xilas edilməsi və milli təhsil modelinin formalasdırılmasından ibarət idi. Bir qədər uzun sürən bu prosesdə qloballaşma dalğası adı altında təhsil sistemində birtərəfli şəkildə Qərb meyillərinin üstünlüyü müşahidə olunurdu. Prezident İlham Əliyevin təsdiq etdiyi "Azerbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası" ilə ilk növbədə təhsilin başlıca vəzifəsi müəyyən olundu. Sənəddə də qeyd olunduğu kimi, "milli-mənəvi və ümumbehşəri dəyərləri doğuran və inkişaf etdirən, geniş dünyagörüşünə malik olan, təşəbbüsleri və yenilikləri qiymətləndirməyi bacaran, nəzəri və praktiki biliklərə yiyələnən, müasir təfəkkürlü və rəqabət qabiliyyətli kadrlar hazırlamaq" təhsil sisteminin başlıca vəzifələri hesab edildi. Bu isə, öz

növbəsində, Azərbaycan təhsilində ölkə maraqları ilə dünya təcrübəsinin ahəngdar şəkildə uzlaşdırılmasına şərait yaradıb. Təhsil Nazirliyinin həyata keçirdiyi məqsədyönlü islahatlar “Dövlət Strategiyası”nda müəyyən olunmuş ölkədə səriştəyə əsaslanan şəxsiyyətyönlü yeni nəslin hazırlanmasına, təhsil sahəsində insan resurslarının müasirləşdirilməsinə, innovativ təlim metodlarının tətbiqinin genişləndirilməsinə, səmərəli idarəetmə mexanizmlərinin yaradılmasına nail olmağa meydən açıb. Bütün bunlar isə son nəticədə dünyanın aparıcı təhsil sistemlərinin standartları ilə eyni səviyyəyə uyğun təhsil sisteminin qurulması istiqamətində dönmədən fəaliyyət göstərmək deməkdir. Etiraf etmək lazımdır ki, “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nın həyata keçirilməsi istiqamətində atılan addımlar ölkəmizdə yeni təhsil mühitini formalasdırıb. Bu yeniləşmə və müasirləşmə təhsilin bütün pillələrində müşahidə olunmaqdadır. Artıq uzun illər ərzində diqqət-

dən kənarda qalan məktəbəqədən təhsil yeni məzmunda inkişaf edir.

*rin qanunvericilik bazası məhz bu
qurumda hazırlanıb...*

- Ölkəmiz müstəqillik qazanan- dan sonra milli təhsil sisteminin qanunvericilik bazasının formallaşdırılmasında istiqamətində çox mühüm addımlar atılıb. İlk növbədə, 2009-cu ildə “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qəbul edilməsi ilə təhsilin bütün pillələrinin ölkə maraqları əsasında inkişafının tənzimlənməsinə doğru geniş üfüqlər açılıb. Milli Məclisin Beşinci çağırışı dövründə, yəni 2015-2019-cu illərdə “Elm haqqında”, “Məktəbəqədər təhsil haqqında”, “Peşə təhsili haqqında”, “Ümumi təhsil haqqında” qanunların qəbul edilməsi Təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyasının həyata keçirilməsinə dəstək və hüquqi təminat funksiyalarını yerinə yetirib. Yeri gəlmışkən, adlarını çəkdiyim qanunların hazırlanmasında millət vekilləri ilə yanaşı, Təhsil Nazirliyi sisteminde çalışan alımlar və mütəxəssislər yaxından iştirak etmişlər. Qanunların hazırlanarkən dünya təcrübəsi ilə yanaşı, ölkə təhsilinin reallıqlarının və perspektiv inkişafının nəzərə alınması əsas meyarımız olub. Bundan başqa, qanunların təhsil sistemi üçün işlek mexanizmlərin yaradılmasına şərait yaratmasını da həmişə diqqət mərkəzində saxlamışıq. Bu məqamda isə Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsi ilə Təhsil Nazirliyinin qarşılıqlı fəaliyyətini və əməkdaşlığını ümumi işimizə fayda verən mühüm amil kimi xüsusi olaraq qeyd etməyi lazımlı bilirəm.

- Bundan sonraki mərhələdə qanunvericilik sahəsində hansı yeniliklər gözlənilir?

- Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsində hazırda “Ali təhsil haqqında” Qanun layihəsi üzerinde iş aparılır. Deputat həmkarlarım arasında ali təhsil sahəsində kifayət qədər təcrübəsi olanlar üstünlük təşkil edir. Onların teklifləri qanun layihəsini müasir tələblər əsasında formalasdırmaqdə bize kömək edir. düşünürük. Hesab edirik ki, bu, da-ha faydalı olar. Onu da qeyd edim ki, Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə yaradılmış “Maarifçi” Tələbə Kredit Fondu artıq bu istiqamətdə müyyən məsafə qət edib. Onların təcrübəsi qeyd edilən sahədə mövcud reallıqların qiymətləndirilməsində bizim üçün faydalı olacaq.

- Bu gün təhsildə "keyfiyyət"-dən çox danışırıq. Siz keyfiyyət baxımından təhsildə nələri vacib amillər hesab edirsınız?

Nazirliyindən olan işçi qrupunun təmsilçiləri ölkə ali təhsil ictimaiyyətinin rəyləri əsasında təkliflər paketi hazırlanıblar. Ali təhsilin xüsusi əhəmiyyəti nəzərə alınaraq həmin təkliflər paketi nazirlikdə bir neçə mərhələdə müzakirə olunub. “Ali təhsil haqqında” Qanun layihəsində bu təkliflərin özünəməxsus yeri olacaq. Bundan başqa, yaxın gələcəkdə “Təhsil kreditləri haqqında” Qanunun hazırlanmasını da zəruri hesab edirik. Bu, zamanın sifarişidir. Milli Məclisdə digər komitələrdə də “Təhsil kreditləri haqqında” alternativ Qanun layihələri hazırlanıb. Biz “Təhsil kreditləri haqqında” Qanun layihəsi üzrə işə başlayanda Elm və təhsil komitəsinin, digər komitələrdən olan deputat həmkarlarımızın və Təhsil Nazirliyinin səylərini birləşdirməyi - Keyfiyyətli təhsil üçün ölkəmizdə hər cür şərait var. Məktəb ti-kintisi və məktəblərin müasir texnologiya ilə təchiz olunması sahəsində mühüm nailiyyyətlər qazanılıb. Ali məktəblərde müəllimlik ix-tisaslarına maraq artıb. Elmi-peda-qoji işçilərin sosial müdafiəsi yaxşılaşdırılıb. Bütün bunlar yeni nəslə keyfiyyətli təhsil vermək üçün əsas meyarlardır. Fikrimcə, cavabdehlik hissini artırmaq, daim yaradıcı ax-tarışa olmaq və müasirlik ruhu təhsildə keyfiyyətin təmin edilməsinə təminat verən əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, müstəqil Azərbay-canın vətənpərvər və hərtərəfli hazırlanlığa malik yeni nəslini hazırlanmaq əsl şərəf işidir. Bu məqamda qanunvericilik fəaliyyəti ilə məşğul olanlarla təhsil işçilərinin fəaliyyəti bir-birini tamamlayır.

istedadlı uşaqların xüsusi sinfində

Rəsəd ZİYADOV

Oktyabrın 29-da istedadlı uşaqlar üçün xüsusi siniflərin fəaliyyət göstərdiyi Bakı şəhəri 220 nömrəli məktəb-liseyə media-tur təşkil edilib.

Mediaturun möqsədi ümumi təhsil müəssisəsində təşkil edilən xüsusi siniflərlə tanışlıq, bu siniflərdə tədris prosesi ilə bağlı media nümayəndələrini məlumatlaşdırmaq olub. Bildirilib ki, ötən tədris ilində isə xüsusi istedadlı uşaqlar üçün siniflərin şəbəkəsi genişləndirilib, 47 rayonda 83 məktəb üzrə 102 xüsusi sinif yaradılıb.

Respublika üzrə hazırda ümumilikdə Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Mingəçevir və

VII və VIII siniflər üzrə istedadlı şagirdlər üçün 60 xüsusi sinif təşkil edilib. 7-ci siniflər üzrə riyaziyyat-informatika, 8-ci siniflər üzrə təbiət elmləri təmayüllü siniflər yaradılıb. 2019-2020-ci tədris ilində isə xüsusi istedadlı uşaqlar üçün siniflərin şəbəkəsi genişləndirilib, 47 rayonda 83 məktəb üzrə 102 xüsusi sinif yaradılıb.

Respublika üzrə hazırda ümumilikdə Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Mingəçevir və

Bakı şəhəri 220 nömrəli məktəb-liseyə mediatur

Mediaturda Təhsil İnstitutunun İstədəli uşaqlarla iş şöbəsinin müdürü Fuad Qarayev jurnalıtlarə açıqlamasında bildirib ki, bu siniflərin komplektləşdirilməsində əsas meyar kimi ötən tədris ilinin fənn müsabiqələrinin nəticələri götürülüb: “Təhsil Nazirliyi tərəfindən artıq 5 ildir ki, VI, VII siniflər arasında riyaziyyat, kimya, fizika, biologiya və informatika üzrə fənn müsabiqələri keçirilir. Fənn müsabiqələrində yüksək nəticə göstərən şagirdlər xüsusi siniflərə cəlb ediliblər. Bununla yanaşı, sinif komplektləşdirilməsində həmin şagirdlərin sayı kifayət etmədiyikdə, yerlərdə əlavə imtahan keçirilib və həmin imtahan nəticəsi əsasında əlavə şagirdlər də bu siniflərə cəlb ediliblər. Burada şagirdlərin məntiqi biliklərinin inkişafına təkan vermək, onlara beynəlxalq, yerli olimpiyadalar və bu kimi digər bilik yarışlarında iştirak təcrübəsi qazandırmaq, istedadlı, xüsusilə məntiqi təfəkkürü ilə fərqlənən şagirdləri aşkara çıxarmaq, onların həvəsləndirilməsi və elmə olan marağının artırılması əsas önem daşıyır. Biz inanırıq ki, bu siniflərdə oxuyan şagirdlərimiz müvafiq olaraq fə-

istər ölkə daxilində, istərsə də ölkə xarı-cində keçirilən yarışlarda, müsabiqələrde və olimpiadalarda çıxış edərək ölkəmizi laviqli səkildə təmsil edəcəklər”.

Fərid Əfəndiyev: “İmtahan verib yaxşı nəticə göstərib bu sınıf keçmişəm. Mən ötən il ölkəmizdə keçirilən Lütfi Zadə adı-na Məktəblilərərəsi IV Məntiq Olimpiada-sının qalibi olmuşam. İsteyirəm ki, beynəlxalq olimpiadalarda iştirak edim, yüksək nəticə göstərən Azərbaycan məktəblisi kimi tarixə düşüm”.

Nəzakat Əvəzova: “Bu sinifdə oxumağın əsas şərtlərindən biri də məsuliyyətli və çalışqan olmaqdır. Biz seçilmiş uşaqlar gələcəyin parlayan ulduzlarıyız. Bizlər xüsusi seçilmiş şagirdlərik. Bizim üzərimizə düşən əsas vəzifə müəllimlərimizin tapşırıqlarına əməl etmək və onların etimadlarını doğrultmadan ibarətdir.”

uzrə müvafiq fənnən diaqnostik bali yüksək olanlar arasından seçiliblər. Xüsusilə sınıfların tədris planı və tədris programı digər siniflərdən fərqlidir.

Daha sonra media nümayəndələri 220 nömrəli məktəb-liseydə fəaliyyət göstərən riyaziyyat-informatika təmayüllü xüsusilə sınıfların tədris prosesi ilə tanış olub, mülliim və səgirdlərlə səhhət aparıblar.

Məktəb-liseyin VIII "r" sinfinin şagirdlərinin maraqlı fikirləri ilə siz də tanış

Bizim müəllimlər

Ruhiyə DAŞSALAHLİ

Müəllim olmaq. Özü də seçilən, sevilən müəllim. Həc də asan deyil, elə deyilmə? Onlar bunu bacardılar. Həm də yaşıandan, təhsilindən, təcrübəsindən asılı olma-yaraq. Onları ölkəmizin böyük şəhərləri

yox, hətta bölgələri yetişdirdi. Öyrətməyi ali məktəblərimizlə yanaşı, kolleclərimizdə öyrəndilər. Bu da nəticə. Sadəcə, dərs dedikləri sagirdlər deyil, öyrənmək istənlər müəllimlik edirlər. Qısa zamanda "Bizim müəllim"ə çevrildilər. İndi hər kəsin gözündə məhz "Bizim müəllim"dirler.

Onlar qazandıqları nailiyyətlərlə kifayətlənmirlər

Gülhər Allahverdiyeva Sumqayıtda doğulub, elə bu şəhərdə də böyüyüb. 2009-2013-cü illərdə Bakı Dövlət Universitetinin tələbesi adını daşıyıb. Bu təhsil ocağında Tətbiqi riyaziyyat və kibernetika fakültəsinin informatika müəllimliyi ixtisası üzrə təhsilini tamamlayandan sonra özünü müəllim kimi sinamaq qərarına gəlib. Müəllimlərin işə qəbulu (MİQ) üzrə müsbəqədə də bu niyyətlə baş vurub və qaza-

"Hər bəyənilən dərsim mənim üçün böyük uğurdur"

nib. Xəzər rayonundakı 92 nömrəli tam orta məktəbdə işləmək şansı qazanıb: "Amma gedib orada işləmədim. Qazandığım yerdən intına etməli oldum. Yol uzaq gərindü. Mənə elə goldi ki, hər gün gedib-gələ bilərəm. Amma MİQ-in növbəti imtahanlarına qədər de işsiz dayanmadım. Sumqayıtda yerləşən Qarailiyasov adına Qubadlı şəhər 1 nömrəli orta məktəbində kompüter laborantı olaraq çalışdım". Növbəti müəllimlərin işə qəbulu müsbəqəsində Şuşa rayon 9 nömrəli tam orta məktəbinə qəbul olunub. Bu dəfə yolun uzaqlığı müəllimlik həvəsində olan genç Gülnarın, deyəsən, həc gözünə görənəməyib. 4 il bu məktəbdə çalışıb. Elə bu məktəbin müəllimi olaraq müəllimlərin diaqnostik qiymətləndirilməsinə qatılıb və 56 bal toplayıb. Həmin balla 2018-ci ildə iş yerini Sumqayıtda yerləşən Nadir Ərşadlı adına Qubadlı rayon Dondarlı kənd

tam orta məktəbəmə, bu il isə Sumqayıt şəhər 38 nömrəli tam orta məktəbəmə deyib.

Sagirdlərinin arasında onlardan fərqli-məyən gənc informatika müəllimi artıq bir nümunədir. Özü gənclər, dərsləri həmkarlarına. İşlədiyi məktəblərdə təşkil etdiyi "açıq dərs"ləri, "deyirmi masa"ları onu qısa zaman keşiyində tanıtır: "Qu-badlı məktəbində şərait olmadıqdan sonra fealiyyət göstərə bilərəm. Ancaq Şuşa məktəbində dərs nümunələrim kifayət qədər yayılıb. "Kompüter və informasiya" mövzusunda "açıq dərs", "Dünyada ilk programçı" mövzusunda təşkil etdiyim "deyirmi masa" Şuşa Rayon Təhsil Şöbəsinin saytında da yerləşdirilib. Ada Lavley-sin 203 illiyinə həsr etdiyim "deyirmi masa" çox maraqla qarşılıqlı. Hər bəyənilən dərsim mənim üçün böyük uğurdur. Mən bu uğurlarımı davam etdirəcəyəm".

Dərsləri onu sadəcə rayon səviyyəsin-

də deyil, ölkə səviyyəsində da fərqləndirib. Peşəkarlığını həm verdiyi imtahanlarında, həm də keçirdiyi dərslərində göstərən Gülnar müəllim Təhsil Nazirliyinin "Bizim müəllim", İnsan Resursları Mərkəzinin "Bir müəllim tənqidi" layihələrinin istirakçısı olub. Pedaqoji mühəsirələr qatılan bitirirəndə kompüterdə rahat işləməyi bacarsınlar".

Təbriz Nurəddinli 27 yaşındadır, ancaq artıq hazırladığı gənclər müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsbəqədə özünü təsdiq edərək dövlət ümumi təhsil müəssisələrində müəllimlik etmək şəhəriyəti qazanıblar. Özü də hər imtahanandan üzüag çıxıb. Riyaziyyata olan sevgisi və öz üzərində işləmək, özünü tekniləşdirmək hevesi bəhəsini verib. İndi Gəncə şəhərindəki 3 nömrəli tam orta məktəbin adlı-sanlı müəllimidir.

İlk addımını atdıqı ümumtəhsil müəssisəsi Aşıq Ələsgor adına 36 nömrəli tam orta məktəb olub. Sagird kimi getdiyi bu məktəbdə ilk dəfə toplayıb-çixıb, vurub-bölməyi öyrənib. Vurma cədvəlini ezbərləyə-ezberləyə baxıb ki, özü riy-

"Müəllim olmaq istədiyimi eşidəndə..."

ziyyata vurulub. Riyaziyyat elə elmdirdimi ki, onu sevməyəsən?! Dayısının da riyaziyyat müəllimi olması onun taleyini həll edib: "Mən də dayım kimi riyaziyyatçı oldum. Amma müəllimliyi sevməyimdən riyaziyyat müəllimi dayımla yanaş, ibtidai sinif müəllimi olan anam da rol oynadı. Müəllim olmaq istədiyimi eşidəndə hamidən çox anam sevindı".

Elə bu isteklə 36 nömrəli məktəbdən təhsil sənədini alan kimi baş vurub Gəncə Dövlət Universitetinə. 2009-2013-cü illərdə riyaziyyat müəllimliyi ixtisası üzrə bakalavr təhsili alan Təbriz vətənə olan borcunu da unutmayıb. Döyüb bölgəsində torpaqların keşiyini çəkib. Nəcə deyərlər, əlində tobasır tutmağı da, silah tutmağı da bacardığını göstərib. 2014-cü ildə hərbi xidmətdən qaydalan kimi yarıçığ qoyduğu təhsilini davam etdirmək üçün addım atıb. Elə məzun olduğu Gəncə Dövlət Universitetində riyazi analiz ixtisası üzrə magistr təhsili almağa başlayıb. Bununla da kifayətlənmişdir: "Magistraturada dərslərim güntərtə başlayırdı. Mən də səhər saatlarını dəyərləndirməyə qərar verdim. Məlumudur ki, qənbərlərim magistr təhsili ala-alə işləmək

imkanı verir. Mən də bu imkandan istifadə etdim. 2015-ci ildə müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsbəqəye qatıldım. İmtahanı uğurla başa vurub Gəncədəki Xocalı məktəbində işləmək hüquq qazandım. 2017-ci ilə qədər bu məktəbin müəllimi oldum. Müəllimlərin diaqnostik qiymətləndirilməsinə qatıldım. 57 bal toplayıb yüksək nəticə qazananlardan biri oldum. Elə həmmən notice ilə də müəllimlərin yerdiyi-məsi müsbəqəsinə qatıldım və Gəncə şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbində çalışmaq hüquq qazandım. İndi burada 20 saat dərs aparıram. Məktəbin verdiyi geniş imkanlardan yararlanıb daha yaxşı dərs de-məyə çalışıram. Dərsimi ən müasir metodlarda idarə etmək üçün daim öz üzərimdə çalışır, yeniliklərlə maraqlanıram. Bir prinsipim var: ölkə təhsilinə mən də öz töhfəni vermək, burada bir iz qoymaq istəyirəm".

Karyera pilləsində böyüməyi hədəfləyən gənc müəllim önce məktəbi "böyüdüb": "Xocalı məktəbi də yaxşı idi. Ancaq daha böyük, daha müasir məktəbdə işləmək istəyirdim. Ona görə də yerdiyi-məsi müsbəqəsinə qatıldım. Düşündüm ki, böyük məktəb geniş imkanlar deməkdir. An-

caq bununla da kifayətlənməyəcəyəm. Bakalavr pilləsini daha yaxşı nəticə ilə təmamlaşdırıram. Magistraturada isə özümü dənəda tekmilləşdirib və bakalavriatdan yuxarı nəticə qazanıram. Onların arasında yaxşı nəticələr göstərib Azərbaycanın müxtəlif rayonlarında müəllimliye başlayanlar var. Bu ildən isə sagirdlərin ali təhsil müəssisə-

sələrinə qəbul imtahanlarına hazırlığınə kömək edirəm. Hesab edirəm ki, dövlətim məni indiyədək pulsuz oxutdurub, onun borcunu qaytarmağın vaxtıdır. Mən də dövlətim üçün nəsə etməliyəm. Ona görə də yeniliklərlə maraqlanıram, daim öz üzərində çalışın, yetirmələri ilə öyünen və yerində durmayan, inkişaf edən müəllim olmalıyam. Tezliklə sagirdlərinin olimpiyadalarla hazırlanıb təşkil etməyə çalışacağam. Bir sözü, ölkəmiz dünyaya ineqrasıya edir. Mən də innovativ, qabaqcıl, dünyadaki yenilikləri Azərbaycan məktəbindən ugurla tətbiq edən müəllimlərdən olacağam".

"Şagirdlərim də mənim dünyamdır"

məkdənə təbii nə ola bilər ki. Atası da, anası da müəllim olan Heyat Fərzəliyeva artıq "37 ildən bu şərəfli peşəni qürurla icra edirəm", - deyir: "Atam riyaziyyat, anam ədəbiyyat müəllimi olub. Mən də müəllim".

Ötən 37 ildə nə qədər uşaqlıq əlindən tutub hər yazımaq öyrətdiyini indi özü də xatırlırmış. Nə qədər insanın təhsilinin təməlini məhz o atıb: "Düz 37 ildən ki, ibtidai sinif müəllimiyəm. Bu ildən artıq məktəbə hazırlıq qrupum da var. Onlara işləmək də bir ayrı dünyadır".

Məktəbə ayaq basan körpə gözlər ilk onu görür, müəllim deyə illə onu təməlin. Müəllimin obrazı məhz onun simasında canlanıb sagirdlerinin gözündə. Sagirdləri də onun heyatına rəng qatıb. Öyrətməkdən həzz alan Heyat müəllim hər körpə əli tek-

tək tutub, hər birinə ayrı metodika tətbiq edib, hərəsi ilə ayrıca işləyib, hamisə fərdi yanaşır: "Müəllimliyi sevirəm. Uşaqlarla qurur duyuram. Başqa cür ola da bilməz. Şagirdlərim mənim dünəyamdır".

Bu dünyaya atasının istəyi ilə girib. Onu müəllim görmək atasının arzusu olub: "1970-1978-ci illərdə Lənkəran şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbində təhsil almışam. Sonra atamın istəyi ilə Lənkəran pedaqoji məktəbəsinə getdim. Məktəbi fərqlənmə diplomu ilə bitirdim. 1982-ci ildən Lənkəran şəhər 5 nömrəli orta məktəbində ibtidai sinif müəllimi kimi fealiyyətə başladım. Müəllim kimi imtahanaya girdim. 2016-ci ildə müəllimlərin diaqnostik qiymətləndirməsi imtahanında 58 bal toplaydım. Müəllim kimi özümü təsdiq etdim.

Yaxşı ki, atamın istəyini yerinə yetirdim. Hesab edirəm ki, o, bir müəllim olaraq mənim hansı peşədə uğur qazanacağına bilmirdi. Həm övladı, həm də sagirdi kimi məni yaxşı tənqidi. Mənimlə bağlı qərarında yanılmayıb. İşimi çox sevirəm. Düşünürəm ki, müəllim kimi uğurlarım məhz bu peşəyə sevgimden qaynaqlanır. Ailəmdə, məktəimdə aşilanın sevgim indi sagirdlərimdə bəslənir və ildən-ilə daha da artır. Hər halda ömrümün sonuna kimi də davam edəcək".

Nigar Ağasəli

Tovuz rayonu Naiq Yusifov adına Ağdam kənd tam orta məktəbinin tarix müəllimi

“Şagirdlərin tariximizi öyrənməyə həvəsi məni daha da ruhlandırmır”.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZRİLİYI

İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyi qeyd edilib

Şabran şəhər S.Zülfüqarov adına 3 nömrəli tam orta məktəbdə İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilib. Tədbiri giriş sözü ilə açan Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi Fariz Yusifzadə 2019-cu ilin Azərbaycanda “Nəsimi ili” elan olunduğu və dahi şairin 650 illik yubileyinin dövlət səviyyəsində keçirildiyini qeyd edib. O bildirib ki, Şərq xalqlarının mədəni sorvotlar xəzinəsində özünməxsus layiqli yer tutan Nəsimi yaradıcılığı uzun illərdən bəri elmi-ədəbi fikrin diqqət mərkəzindədir. Sonra Azərbaycan dili və ədə-

biyyat müəllimi Məhəbbət Rəsulova adəbiyyatımızda fəlsəfi şeirlərin əsasını qoyn Nəsiminin milli Azərbaycan ədəbi dilinin daha da inkişaf etdirilməsi və onun yeni-yeni söz və ifadələrlə zənginləşdirməsində mühüm rol oynadığını tədbir iştirakçularının diqqətinə çatdırıb.

Məktəbilər İ.Nəsiminin qəzəl-lərini söyləyiblər.

Daha sonra mütefakkirin həyat və yaradıcılığından bəhs edən videoçarx nümayiş etdirilib.

Gülər HÜSEYNOVA,
Şabran Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Uşaq və yeniyetmələr yarışılar

Səfərərlik və Hərbi Xidmətçi Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Ağstafa rayon şöbəsinin təşəbbüsü, rayon gənclər və idman idarəsinin təşkilatçılığı və rayon təhsil şöbəsinin destyi ilə şəhid Şahlar Hüseyin oğlu Hüseynovun xatirəsinə həsr olunmuş karate-do üzrə uşaqlar və yeniyetmələr arasında turnir keçirilib.

Göycəli kənd tam orta məktəbində təşkil olunan turnirde Gəncə və Şəki şəhərlərindən, Göygöl, Şəmkir, Tovuz, Qazax və Ağstafa rayonlarından 100-ə yaxın idmançı 16 dəst medal uğrunda mübarizə apardı.

“Xəmsə” Milli İntellektual Oyunu

Məsali şəhərindəki Gənclər Mərkəzində rayon gənclər və idman idarəsinin, təhsil şöbəsinin birgə təşkilatçılığı ilə yeniyetmələr arasında “Xəmsə” Milli İntellektual Oyunu üzrə keçirilən rayon seçim turu başa çatıb.

Redaksiyamızda daxil olan məlumatı görə, iki güldəvam edən bilik yarışında her komandanın tərkibində 5 nəfər olmaqla, ümumilikdə 80 yeniyetmə mübarizə apardı.

Məsali mübarizə şəraitində keçen yarışda Büyük Kolatan kənd tam orta məktəbinin “Vendetta” komandası 1-ci, Bala Kolatan kənd tam orta məktəbinin “Big Bang”

“Müəllimlik peşəsinə seçməkdə ilk yol göstərənəm anam olub”

İradə Təhməzova 1980-ci ildə Bakı şəhərində anadan olub. 1998-ci ildə Qaradağ rayonunun 106 nömrəli tam orta məktəbini bitirib. Həmin il Bakı Dövlət Universitetinin kimya fakültəsinə qəbul olub. 2002-ci ildə bakalavriat pilləsi üzrə təhsilini başa vurub.

Hazırda Abşeron rayonu Xirdalan şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbində kimya müəllimi işləyir. Onun dərs dediyi şagirdlər hər il olduğu kimi, bu il də kimya fənnində yüksək bal toplayaraq respublikanın ali məktəblərinə qəbul olub. Pedaqoji uğurları ilə fəxr edən İradə xanımın fikir və təəssüratlarını öyrənmək üçün onuna müsahib olduq.

- İradə xanım, ali məktəbə qəbul imtahanı verdiyiniz vaxtda keçirdiiniz hissələri necə xərtləyirsiniz?

- Maraqlı sualdır. Bütün abituriyentlər kimi mən də hayecanlı idim. Amma düzüñ deym ki, həm də özüümə çox arxayın idim. Ümid edirdim ki, qəbul imtahanından yüksək bal toplayacağam. Nəticədə belə də oldu.

- Müəllimlik peşəsinə sizdə maraq hardan yaranıb? Başqa peşə sahibi də ola bilərdiniz?

- Sizinlə razıyam, nə çox peşə... Amma müəllimlik peşəsinə seçməkdə ilk yol göstərənəm anam olub. O, orta məktəbdə təqəbüdə çıxana kim biologiya müəllimi işləyib. Mənə həmişə deyirdi ki, qızım, müəllimlik peşəsi on şərflə, müqəddəs peşədir. Bu peşəni seçsən heç vaxt peşman olmazsan.

- O vaxtdan artıq 11 il keçir. Pedaqoji fəaliyyətinizdə hansısa gün, yaxud şagirdlərlə ilk dərs yaddaşınızda necə qalıb?

- Müəllimlər otığında məni məktəbin direktoru qarşılıdı. O vaxt məni pedaqoji kollektive təqdim edəndə belə bir söz dedi: “İradənin bizim məktəbə gəlisi məni çox sevindirir. Çünkü onun anası da peşəsinə sevən bir müəllim idi. İnancıram ki, İradə xanım da belə olacaq”.

O gündən pedaqoji kollektivin, xüsusilə direktorun ettimadı və anamın müəllim olmağı mənim üzərində çox böyük məsuliyət qoydu.

...İlk dərsim də maraqla qarşılandı. Şagirdlərimin ürəyinə yol tapa bildim.

- Pedaqoji fəaliyyətinizdə qazandığınız nailiyətlər barədə nə deyə bilərsiniz?

- Mən müəllim işləməklə bərabər, bir müddət Təhsil Nazirliyinin dərsliklərin qiyamətləndirilmə-

“Beynəlxalq Məktəb Kitabxanaları Günü”

Şəki şəhər 10 nömrəli tam orta məktəbə ümumtəhsil məktəb şagirdlərinin iştirakı ilə “Beynəlxalq Məktəb Kitabxanaları Günü” münasibətilə tədbir keçirilib.

Tədbirin keçirilməsinin əsas məqsədi şagirdlərin mütaliəyə diqqətinin artırılması, şagirdlərə oxu vərdişlərinin inkişaf etdirilməsi, kitabın gündəlik hayatımızın bütün sahələrinə daxil edilməsinə nail olmaq olub.

Tədbirdə çıxış edənlər bu günün əhəmiyyətinə diqqət çəkərək, kitabxanaların elmin, təhsilin, mədəniyyətin inkişafında müüməl rol oynadığını vurgulayıblar.

Sonda şagirdlərin hazırladığı ədəbi-bədii kompozisiyalar nümayiş etdirilib.

Mahal MƏMMƏDOV,
Şəki Şəhər Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

“Narkomaniyaya yox deyək!”

Qax rayon Uşaq-Gənclər İnkışaf Mərkəzində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərençamı ilə təsdiq edilmiş “Narkotik vəsitiyələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Programı”nın həyata keçirilməsi üzrə Tədbir Planının tələblərindən irəli gələn vezifələrin icrasını təmin etmək məqsədi ilə mües-

sisinən tədbirlər plan işlənilər hazırlanıb.

Tədbirlər planına uyğun olaraq “Narkomaniyaya yox deyək” adlı rəsmi müsabiqəsi keçirilib. Müsabiqədə dərnək üzvlərinin 50-dən çox rəsmi işi nümayiş etdirilib.

Tədbirin sonunda qaliblər diplomlar verilib.

Güney MAHMUDOVA,
Qax Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

“Dünyəvi dövlətdə din və təhsil”

Astara rayon Ərçivan qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəbdə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və rayon icra hakimiyətinin birgə təşkilatçılığı ilə “Dünyəvi dövlətdə din və təhsil” mövzusunda tədbir keçirilib. Redaksiyamızda daxil olan məlumatə görə, tədbirdə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi sedrinin müavini Gündüz İsmayılov, Komitənin dini maarifləndirmə işinin təşkiləti şöbəsinin müdir müavini Ruslan Əsgərov,

rayon icra hakimiyətinin İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdir müavini Mərasim Hacıyev, rayon təhsil şöbəsinin müdir müavini Sultanaga Baxşıyev, Ərçivan qəsəbə 1, 2, 3 və 4 nömrəli tam orta məktəblərin müəllimləri ifşar edilib.

Tədbirdə “Dünyəvi dövlətdə din və təhsil” mövzusunda məruzə və çıxışlar dinlənilib və iştirakçıları maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

İradə Təhməzova: “İlk dərsimdə şagirdlərimin ürəyinə yol tapa bildim”

si komissiyasında ekspert olmuşam. İndi isə dərsliklərin qiyamətləndirilməsi şurasının üzvüyəm. Müəllimlərin işə qəbulunda da ekspert kimi fəaliyyət göstərirəm.

- Müəllim işləyə işləyə bu qədər vəzifələri necə yerinə yetirirsiniz?

- Gözləyirdim ki, belə bir sual verəcəksiniz. Doğrusu, mən öz peşəmi çox sevirəm. Heç vaxt yorulmuram. Hələ bu işləri yerinə yetirmək bərabər, DİM-də marker müəllimiyem.

- Orta məktəb səviyyəsində kimyəvi bilik və bacarıqlar yiyələnmək bizim hər birimizə nə vərə bilər? Ümumiyyətlə, kimya fənninin əhəmiyyəti nadən ibarətdir?

- Müxtəlif sənaye sahələrinin və kənd təsərrüfatının inkişafında kimyənin rolü böyükdür.

Müsəris kimyani nailiyətlərindən istifadə etmədən yanacaq, energetika kompleksləri, metallurji, nəqliyyat, rabitə, tikinti, elektronika, məsiət, xidmət sahələri və s. inkişaf edə bilmez. Kimya sənayesi xalq təsərrüfatını müxtəlif kimyəvi məhsullarla təmin edir. Bir çox sənaye sahələrində kimyəvi metodların tətbiqi əvəzedilməzdir.

Müəllimlər otığında məni məktəbin direktoru qarşılıdı. O vaxt məni pedaqoji kollektive təqdim edəndə belə bir söz dedi: “İradənin bizim hər birimizə nə vərə bilər? Ümumiyyətlə, kimya fənninin əhəmiyyəti nadən ibarətdir?

- Sonda müəllim olmaq istəyənlərə gənc müəllim kimi nə tövsiyə edərdiniz?

- Müəllim əməyini çox vaxt bağban əməyi ilə müşayiət edirəm. Şagirdlər həm eynilər, həm də öyrənirler. Dərs prosesi ilə yanaşı, dərsdənəkinən məşğələlər, dərnəklər və fəktülatif kurslarda da şagirdlər ekoloji böhranla, külli məjdədə mərisət tullantılarının canlılırlarla verdiyi fəsadlarla bağlı müxtəlif istiqamətlərdə səhəbtər aparıram. Mövzu ilə əlaqədar şagirdləri yazı və nitq bacarıqlarının formallaşması istiqamətdən referat və essələrin hazırlanmasına calb edirəm.

- Sonda müəllim olmaq istəyənlərə gənc müəllim kimi nə tövsiyə edərdiniz?

- Müəllim əməyini çox vaxt bağban əməyi ilə müşayiət edirəm. Bağban min bir zəhmətlə yetişdirdiyi ağacın bəhrəsini görəndə sevindiyi kimi, öz yetirmələrinin xoş sorağı alanda müəllimin də qəlbini sevindən dağ'a dönür.

Müəllimlərimiz öz fealiyyətlərini müasir dövrün tələblərinə uyğun quraraq elə işləməlidirlər ki, yetirmələri ilə fəxr edə bilsinlər.

Aysel TAHİROVA,
Abşeron Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Səhifəni hazırladı: Şakir CƏFƏROV

"Şagirdlərim mənə yaxşı insan olmayı öyrətdilər"

*Rusyanın ən yaxşı müəllimi:
“Hər bir müəllim uğurlarına görə,
ilk növbədə, öz şagirdlərinə borcludur”*

Oruc MUSTAFAYEV

Rusiyada artıq 30 ildir ki, ölkənin ən yaxşı müəlliminin müəyyən edilməsi üzrə müsabiqə keçirilir. Bu ilin yanvar ayından start götürən "İlin müəllimi-2019" müsabiqəsində Volqograddan olan rus dili və ədəbiyyatı müəllimi, 29 yaşlı Larisa Araçavşılı qalib gəlib. Oktyabrın 5-də müəllimlərin peşə bayramı - Beynəlxalq Müəllimlər Günündə L.Araçavşılı Kremlde keçirilən mərasimədə Rusyanın ən yaxşı müəllimi elan olunub. Ölkənin 1,5 milyon müəllimi arasında seçilen müsabiqənin mütləq qalibinə böyük "Büllür qutən" i və ən yaxşı müəllim mükafatını Rusyanın maarif naziri Olqa Vasilyeva və M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin rektoru, akademik Viktor Sadovnici təqdim ediblər. Maarif naziri Olqa Vasilyeva bildirib ki, Larisanın qələbəsində kiçik, lakin çox vacib detallar var. O, uşaqlardan ibarət çoxsaylı uşaq münsif heyətinin rəğətini qazanıb. Öz növbəsində, bu ilin ən yaxşı müəllimi qələbəsini şagirdlərə həsr etdiyini bildirib. "Məni müsabiqənin qalibi edənlər, şagirdlərimə çox sağ olun demək isteyirəm", - deyə o vurğulayıb. Ölkənin 85 subyektiindən 47 min təhsil işçisi arasında keçirilən çox mürakkəb və məsuliyyətli yarışmanın qalibi "Azerbaycan müəllimi" qəzeti müraciətə verib. Öncə Rusyanın ən yaxşı müəllimini yaxından tanıyaq.

"Yaxşı müəllim, işləmək istəyən müəllimdir"

- Müsabiqə necə keçdi? Xahiş edirik, təsəssüratınızı bölüşünüz...

- Üç mərhələdən ibarət olan "İlin müəllimi-2019" 30-cu Ümumrusiya yubiley müsabiqəsinin ilk turu ənənəyə uyğun olaraq Qroznoda (öten ilin qalibi Elxan Dinayevin vətənində) keçirildi. Rəqəbat çox yüksək idi. Birinci turdan sonra müsabiqənin 15 laureatı müəyyən edildi. Daha sonra Moskvada 15 laureat arasında final mərhəlesi başlandı. Bu mərhələ 2 - əyani və qiyabi mərhələlərdən ibarət idi. Qiyabi mərhələdə 3 sınaq üzrə - metodik seminar (istifadə olunan pedaqoji texnologiyalar, metodlar, priyomlar, tapıntılarla bağlı təqdimat və onlara dair izahəcisi məktəb), esse və müəllimin şəxsi saytına dair materialları təqdim etmek tələb olundur. İkinci turun nöticələrinə görə, beş mükafatçı seçildi və onlar Rusiya ictimal palatasında son turun iki testində - "İctimal mühəzirə" və "Nazirlər səhbat"da iştirak etdilər. Sonuncu mərhələ həlledici hesab olunur, səhbat gedisində iddiaçılardan liderlik potensiallarını nümayiş etdirmək, təhsilin inkişafının strateji istiqamətlərini anlamaq və aktual problemlərin konstruktiv həllərinə dair öz təsəvvürləri ni təqdim etmək tələb olundur. Səhbatın mövzusu isə yalnız görüş gedisində elan olundu. Müəllimlərin hər birinin 7 dəqiqəlik çıxışlarından sonra bütün müsabiqə sınaqlarının nöticələrinə görə münsiflər heyəti yarışın mütləq qalibini müəyyənələşdirdi.

Müsabiqədən aldığımı təsəssüratları sözə ifadə etmək, hissələrimi çatdırmaq çətindir. Sanki uzun bir sıçrayış, marafon idil müsabiqə mənim üçün. Fiziki, mənəvi cəhətdən çox ağır, hem də sonsuz derecədə mərəqə idi proses. Hesab edirəm ki, həyatında heç olmasa bir dəfə bə sinəqdan keçmiş insan bunu ömür boyu unutmayacaq. Müsabiqə prosesində mənim ölkənin ayrı-ayrı regionlarından olan həmkarlarla, təhsil işçiləri, müəllimlərlə ünsiyyət qurmaq, tanış olmaq imkanlarımız yarandı. Men Adigey Respublikasından olan müəllimləmə tanış oldum. Bu çox gözəl an idi. Bu müsabiqə olmasa idi, onuna çətin ki, rastlaşa bilərdik. Ona görə də müsabiqə barədə təsəssüratıññ çox zengindir. Müsabiqə sayısında mən Çeçenistanda oldum, yeni dostlar qazandım və ölkənin mütləq qalibi oldum. "İlin müəllimi" adını, sadəcə, asanlıqla elədə bilməzsən, özünü tamamilə sevdiyin işə serif etməlisən.

- Sizin 6 illik pedagoji təcrübəniz var, ancaq belə bir müsabiqədə iştirak edib hətta qalib olmayı bacardınız. Müsabiqədə iştirak etməyə necə qarar verdiniz?

- Belə, men 6 ildir ki, müəllim işləyirəm. 2016-ci ildə mən "Ən yaxşı müəllim" müsabiqəsinin qalibi seçilmiş Aleksandr Şaqalovla tanış oldum. Biz həmşəydik, onun 26 yaşlı var idi. O, artıq Rusyanın mütləq çempionu, mən isə bu yaşda adı bir müəllim idim.

Onunla tanışlıq mənə müsabiqədə iştirak edib, qalib gəlməyə inam və gücləndim. Yaxşı müəllim heç də uzunillik pedaqoji iş stajına malik olan müəllim deyil. Yaxşı müəllim, peşəsinə, uşaqları sevən, işləmək istəyən müəllimdir.

"Müəllim və uşaqlar birlikdə böyüyür"

- Müsabiqədə yazdığınız esseni mövzusu nə idi?

- Essem in mövzusu "Müəllim və uşaqlar birlikdə böyüyür" adlanır. Essendə uşaqlardan yazmışdım. Ondan yazmışdım ki, uşaqlar mənə necə səmimi olmağı öyrədiblər. Əgər sən həqiqətən müəllimlik fəaliyyətində hədəf qoyub ona çatmaq isteyirsənse, mümkün ol-

şəydir. Bu müsabiqədə manim üçün ən önemli cəhət istedadlı müəllimlərlə, peşəkar fəaliyyətlərində uğur qazanmış insanlarla tanış olmaq imkamıdır. Özünü və öz gücünü yoxlamaq, təmamilə tanımadiğın uşaqlarla işləyə biləcəyini görmək, her sənayeə bir qərar qəbul etmələr olduğun bi veziyətinə öhdəsindən gələ biləcəyini görmək həmişə məraqlıdır. Yaqın ki, müsabiqədə istirak etməyə "qalib gəlməye bilərsən" fikri ilə başlamaq düzgün deyil, amma "İlin müəllimi" müsabiqəsinin xüsusiyyəti belədir ki, burada qalib gəlməmək utandırıcı deyil. Belə, məhz belədir, axı burada uduznaq mümkün deyil, yalnız qalib olmaññələr, amma dəha yaxşı olmaq, inkişaf etmək və irəli getmək üçün stiñlə alıñq olar. Məhz buna görə də mən "İlin müəllimi"ndə iştirak etdim.

- Sizə, müasir müəllim hansı keyfiyyətlərə malik olmalıdır?

- Hesab edirəm ki, indiki müəllimlər ənənəvi müəllimlərdən fərqlənməlidir. O, savadlı olmalı, öz fənnini bilməlidir, işini sevməlidir. Başlıcası isə uşaqları sevməlidir. O, hansısa bir mövzunu tədris edərək, məsələn, A.S.Puşkinin "Kapitan qızı" əsərini keçərkən anlamalıdır ki, yeni bir insan obrazı yaradır, uşaqları anlamalıdır. Özü də mütləq şəkilde.

Hesab edirəm ki, təhsil yalnız məlumatları örtürməsi deyil. Bu, təbriyə, uşaqları fördi-

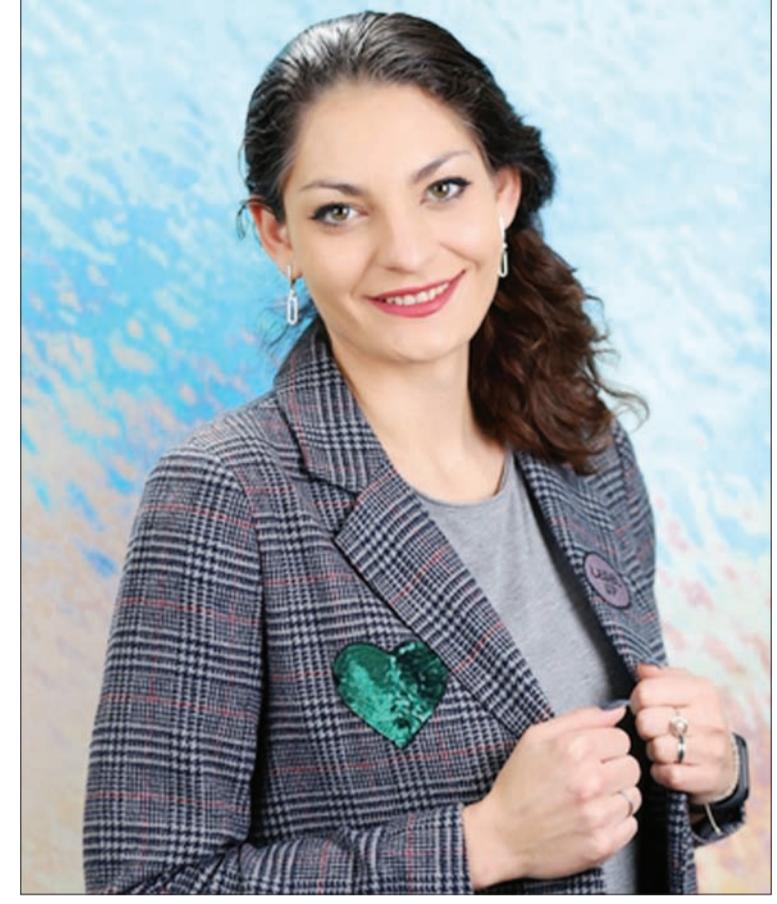
yanaşma olmadan mümkün deyil. Bu mənada təhsildə müəllimin şəxsiyyəti əvəzsizdir.

"Sadəcə, müəllim öz işini sevməlidir"

- Qalib olacağınızna inanırımdır?

- Xeyr. Bir mənəvəli olaraq yox. Men müsabiqədə mütləq qalib olmaq üçün deyil, layıq 15 nəfər laureat arasında olmaq istəyirdim. Menim işlədimi məktəbin direktoru da əvvəlki illerdə laureat olub. 2017-ci ildə ən yaxşı müəllimlərdən biri olub. O, məni əmin edirdi ki, müsabiqəyə qatılsam, uğur qazana biləcəyəm və bə əminlik mənə güclə və stimul verdi.

Iştənilən müsabiqə bir yarışdır, bütün qüvvələrin görgünliyi, daha yaxşı olmaq üçün

11 mart 1990-ci ildə Volqogradda anadan olub. Hazırda Volqogradda şəhər 5 nömrəli "Bilik vadisi" ümumtəhsil məktəbinin rus dilini və ədəbiyyatı müəllimidir. 2013-cü ildə Volqogradda Dövlət Sosial Pedaqoji Universitetinin bakalavr, 2015-ci ildə magistr pillələrini bitirib. Hobbisi mütləciyidir. Məktəbdə işləmək niyə xoşuna gelir səhifə "ona görə ki, mən hər gün yeni nələrisə öyrənirəm, daim inkişaf edirəm" deyir. Müəllimin dəyər verdirdiyi professional və şəxsi dəyərlər dürüstlük, toleranlıq, cəvikkilik, yaradıcılıqdır.

Tanıtım

Yeri gəlmışkən, Rusyanın ən yaxşı və ən istedadlı pedaqoqu olduğunu sübut etmek üçün beş finalçı "Lider müəllim" adlı ən çətin üçüncü turda mübarizə aparmalı olub. Beş mükafatçı və maarif naziri Olqa Vasilyeva müəllimlər və valideynlər arasında müasir çağırışlar və münasibətlər şəraitində məktəbdə təhsil almaq mövzusunda müzakirələr aparıblar. Larisa Araçavşılı özünü hamidən yaxşı göstərib.

şagirdi tanımlı, onların hər birinin nəyə can atlığığını görməlidir. Yəni, bu məsələdə nəsə yenidən bir sərr yoxdur, vəsələm. Hər şey bize qədər yazılıb, sadəcə müəllim öz işini sevməlidir.

"Uşaqları aldatmaq olmaz"

- Müəllim olmağa necə qarar verdiniz?

- Mən təsadüfen müəllim oldum. Əvvəllər məktəbdə uşaq dərək rəhbəri işləyirdim. Nəcə oldusa, uşaqlarla işləmək çox xoşuna gəldi. Ədəbiyyatda sevgimini uşaqlarla təsviq etmək istədim. Müəllim kimi ilk dərsimi xatırlamır, lakin müəllimlər 9-cu sinifdən başladım. 9-cu sinfdə iqtisadiyyat profili ali məktəb hazırlanın bir şagirdə Axmatovannın poeziyasının neyə görə lazımlığını izah etmək çox çətin idi. Məktəbdə uşaqlardan aldığı qədər sevgini heç vaxt heç yerda, heç bir başqa peşədə ala bilməzən. Və mən bildiyim və sevdiyim şəyər haqqında danışmaq üçün məktəbə geldim, mən peşəmi sevirdim.

- Təcrübənizdə qıymətləndirmədən istifadə edirsiniz? Qıymətləndirmənin loğvinə necə baxırsınız?

- Bir tərəfdən, istərdim. Məsələn, fin məktəblərində qıymətlər yoxdur. Ancaq digər tərəfdən bizim təhsil sistemi buna həzirdir. Bilmirəm. Mən bir müəllim kimi qıymətləndirmənin olmadığı bəri sistemdə işləməmişəm. Mən buna pis təsəvvür edirəm. Lakin bununla belə, başa düşürəm ki, yəqin ki, bu, yaxşıdır. Bu məsələ mənə tanış deyil, buna görə də dəqiq fikir söyləyə bilmirəm.

- Pedagoji kredonuz...

- Uşaqları aldatmaq olmaz! Peşədə başlıca vəzifə şəxsiyyəti kimi qalmadır. Bu, uğurun sırıdır.

- Bugünkü uşaqlar barədə nə deyə bilərsiniz?

- Bu barədə mənə səslənən şikayətlərə son qoymaq lazımdır. Onda bize hörmət etməyə başlayacaqlar. Özündən artıq görünməyə cəhd etmək lazımdır. Öz hüquqların uğurunda mübarizə aparmaq lazımdır, bax onda, yəqin ki, müəllimin statusunun olmadığı bəri sistemdə işləməmişəm. Mən buna pis təsəvvür edirəm. Lakin bununla belə, başa düşürəm ki, yəqin ki, bu, yaxşıdır. Bu məsələ mənə tanış deyil, buna görə də dəqiq fikir söyləyə bilmirəm.

- Necə bilirsiniz, indiki məktəbə nə çatışmur?

- Müstəqillik. İndiki şəraitdə uşaqların öz şəxsiyyətlərini göstərə biləməsi məhduddur. Bu, o qədər də yaxşı hal deyil.

- Müəllimin statusunu necə qaldıra bilərik?

- Yəqin ki, daim səslənən şikayətlərə son qoymaq lazımdır. Onda bize hörmət etməyə başlayacaqlar. Özündən artıq görünməyə cəhd etmək lazımdır. Öz hüquqların uğurunda mübarizə aparmaq lazımdır, bax onda, yəqin ki, müəllimin status yüksələcək. Hər bir müəllim uğurlarına görə, ilk növbədə, öz şagirdlərinə borcludur.

- Rusiyada müəllimlərin əsas problemləri nədir?

- Mənə elə gelir ki, bu problemlər tekçə bu gün yox, her zaman olub. Bunlar, ilk növbədə, hesabatlılıqdır. Bunlar nəhəng, üzüçü işlərdir.

- Siz bir il maarif nazirinin müşaviri olundun. Nazirə təqdim edəcəyiniz hansı layihələriniz, təklifləriniz olacaq?

- Əlbəttə, təklif, layihələrim var. Hesab edirəm ki, onları, ilk növbədə, yaşadığım regionda, daha sonra ölkə orazisində reallaşdırmağa çalışacağam. Təcrübəmin yayılması nail olacağam. Mən hələlik kiçik müəlliməm.

Şagirdin şəxsiyyət kimi formalaşmasında məktəbin rolu

➡ Əvvəli səh.1

Kamal CAMALOV,
pedagogika üzrə fəlsəfə doktoru,
dosent, Əməkdar müəllim

Onlar bir tərəfdən, şagirdləri özlərinin şəxsi həyat təcrübəsi ilə zənginləşdirməli, digər tərəfdən isə məktəbliləri öz müsbət və mənfi cəhətlərini, tərəflərini görməyə, rəftar və davranışlarını təhlil etməyə alışdırırlar. Həmçinin, şəxsiyyətin formalaşması məktəbdə müəllim tərəfindən təşkil edilir və istiqamətləndirilir; o, əxlaqi davranışa təhrif eden zəruri şəraitin yaradılmasına kömək göstərir, fealiyyətin zəruri məzmununu seçir, təlim iştirakçıları arasında exlaqi münasibətlərin tezahürü üçün orada xüsusi ünsiyyət situasiyaları yaradır. Deməli, şagird gələcəkdə necə olmasına, kimə oxşamasına, nəyi özü üçün ideal seçməsin müəyyənlenədir.

Şəxsiyyətin inkişafında, mənəvi aləminin formalaşmasında, özünüdürkətmə prosesində təbiyə böyük yer tutur.

Təbiyə prosesi cəmlənən ünsürlərin sahə toplosu deyil, orada bütün şəxsiyyət formalaşır. Lakin bu kompleksdə əsas və başlıca, aparıcı təbiyədir. Bu, bütün ünsürlər sisteminin əhəmiyyəti və mürekkeb komponentidir. Şəxsiyyət hər şeydən əvvəl, içtimai (sosial) mahiyyətə malikdir. Bu, o deməkdir ki, insan cəmiyyətdən, kollektivdən kənara düşsə, təcrid olunsa, bir şəxsiyyət kimi formalaş bilməz, onun insana aid bir sira irsi əlamətləri inkişaf etməz, adam yalnız bioloji istiqamətə formalaşar. Buradan aydın olur ki, insanın sosial keyfiyyətləri (zehni, əxlaqi, dönyagörüşü və s.) yalnız kollektivdə, cəmiyyət daxilində formalaşır və inkişaf edir. Feyerbaş tezislərində yazırı ki, şəxsiyyət öz mahiyyətinin görə mövcud içtimai münasibətlərin məcmusundan ibarətdir. İctimai münasibətlərdən kənarda şəxsiyyət yoxdur, olmamış və ola da bilmez.

Şəxsiyyətin formalaşması dialektik ziddiyyət təşkil edən iki istiqamətə bağlıdır: 1.Fərdi kollektivlə müntəzəm elaqədə olmasına, onun digər fərdlərlə ünsiyyətdə olmasına prosesi; 2.Fərdin digər fərdlərdən təcrid olunmasına, özünütəsdinq prosesi.

Klassik pedaqoqlar (Feyerbaş, Tronday, Conn Dyui və b.) səbüt etmişlər ki, insan yalnız ünsiyyətə, başqları ilə əlaqə yaratmağa can atan bir varlıq kimi qalmır, o həm de cəmiyyət daxilində özünü başqlarından ayırmaga meyil göstərir. Bu, o deməkdir ki, şəxsiyyət bir tərəfdən ümumi əlamətlərə malikdir, digər tərəfdən de özüne xas olan fərdi cəhətləri eks etdirir. Buradan belə bir nəticə çıxarılmış olar: təbiyənin təşkilində ümumi iş formaları ilə fərdi iş formalarını dialektik əlaqədə götürmək lazımdır.

Kollektiv üçün, kollektiv vasitəsilə, kollektiv daxilində təbiyə probleminin ən kamıl tədqiqatçılarından və onu əməli surtda həyata keçirənlərdən biri də (Kuryaj, Qorki, Dzerjinski adına kommunalarda) A.S.Makarenko olmuşdur. O, təbiyə işini münasibətlərin formalaşdırılması prosesi hesab edir və bu münasibətlərə yazardı ki, bizim pedaqoqımızın həqiqi obyekti məhz münasibətlərən ibarətdir, qarşımızda isə bir deyil, iki obyekt vardır: 1.Şəxsiyyət, 2. Cəmiyyət.

A.S.Makarenko bu ideyaya tam uyğun olaraq belə bir nəticəyə gəlmışdır: təbiyənin bir ümumi, bir də xüsusi məqsədi vardır. Ümumi məqsəd o deməkdir ki, biz cəmiyyətin tələblərindən çıxış edərək şəxsiyyətin inkişaf modelini, ümumi programını hazırlamağı, şəxsiyyətin inkişaf layihesini ortaya çıxarmalıyıq; “bizi necə adam lazındır?” sualına cavab vermək məhəmməd məqsədədir. Xüsusi

Ümumi pedaqogika: zəngin nəzəriyyə və təcrübə mənbəyi

Şahrza AĞAYEV,
pedagogika üzrə fəlsəfə doktoru,
ADPU-nin dosenti, Qabaqcıl təhsil işçisi

Pedaqogika elmləri doktoru, professor, akademik Yusif Məmmədəliyev, akademik Mehdi Mehdiyəz mühafətləri laureati, Beynəlxalq Türk Akademiyasının həqiqi üzvü Fərahim Sadıqov yüzündə artıq kitabı, minden artıq elmi məqaleləri, Avropanın, Asiya və Amerikanın təhsil müəssisələrində apardığı çoxillik tədqiqatları, eləcə də beynəlxalq konfranslardakı çıxışları ilə pedaqoji fikir tariximizə deyərli töhfələr verən almışdır. Belə bir alimin məhsuldar bir tədqiqatçı olması isə daha çox qəbəltəliyiq. Onun rəhbərlik etdiyi “Pedaqogika” jurnalındaki fəaliyyəti də yüksək tədqiqatlılıq səriştəsinə malik olmasından xəber verir. “Pedaqogika” jurnalında çap olunan elmi məqalələrin müstəqillik dövrümüzün aktual teleblərinə cavab verməsini də Fərahim Müəllim yüksək tədqiqatlılıq səriştəsinin məhsulu kimi deyərəndirilməlidir. Yurulmaz və məhsuldar tədqiqatçı kimi tanıdığımız professor Fərahim Sadıqovun yenisi bir sanballı əsərinin, 852 səhifədən ibarət olan dərs vasaitinin işiğini görməsini də pedaqoji elminin nüailiyətlərindən biri kimi qıymətləndirməliyik. İlk dəfə olaraq ölkəmizdə “Ümumi pedaqogika” adı altında nəşr olunan bu dərs vasaitini pedaqoji fikir tariximizi zənginləşdirən bir əsər kimi təqdir etməliyik.

Professor Fərahim Sadıqovun “Ümumi pedaqogika” (Bakı, “Maarif” nəşriyyatı, 2018, 852 səh.) kitab zəngin nəzəriyyə və təcrübə mənbəyi idir. Pedaqoji məzmunu didaktik deyəri və təbiyəsinə əsaslı baxımdan zənginliyi ilə seçilmiş kitabın elmi redaktorunun fikirlərindən, rəyçilərin kitabə vətənkləri deyərlərindən məlum olur ki, kitab ali məktəbin bacaları və magistr pilləsinin tələbələri üçün ləyiqli tədris vasaiti olmaqla yanaşı, elmi işçilərin, doktorantların, dissertantların əsl bilik mənbəyidir. Elmi redaktor Əməkdar elm xadimi, AMEA-nın müxbir üzvü, pedaqogika üzrə elmlər doktoru, professor Oruc Həsənli, rəyçiləri Əməkdar elm xadimi, pedaqogika üzrə elmlər doktoru, professor, Beynəlxalq Pedaqoji Akademiyasının həqiqi üzvü, Pedaqoji və Sosial Akademiyasının akademiki Fərrux Rüstəmov, pedaqogika elmləri doktoru, professor Akif Abbasov, psixologiya elmləri doktoru, professor Ramiz Əliyev, professor Seyran Mirzayev kimi alımların olması bu kitabın sanbalından xəber verir.

Kitabda sinergetik dövr üçün şəciyyəvi olan vətəndaş globallaşmasının baş verdiyi bir şəraitdə pedaqogikanın nəzəri və təcrübə cəhətdən mezmunun formalaşdırılmasına, tekniləşməsinə, müsəris tələbələr baxımdan yanaşmaların zərurılığını haqlı olaraq müəllif diqqətdə saxlamışdır. Özünlünlər girdi qeyd etdiyi kimi, “Azərbaycanda ilk dəfə olaraq “Ümumi pedaqogika” adı altında dərc olunan dərs vasaitində pedaqogikanın bir sira sahələri, o cümlədən “Məktəbəqədər pedaqogika”, “Məktəb pedaqogikası”, “Ali məktəb pedaqogikası”, “Müqayisəli pedaqogika” və “Pedaqogika tarixi” bölmələri sistem halında öz əksini tapmışdır”. Yazının “Ümumi pedaqogika: zəngin nəzəriyyə və təcrübə mənbəyi” adı altında verilmişdir. Məzənnədən müəyyən qanunauyğunluq vərdir. Müəllif qeyd olunan bölmələrə mövcud mənbələrə peşəkarca istinad etməklə, ən mühüm elmi əsərlərə səyəkənməklə, uygunsuzluqları və onların aradan qaldırılmasına nail olmaqla, insan şəxsiyyətinin formalaşmasına təsir edən müəyyən dinamikanın yaranmasına təminat vermiş olur.

Birinci bölmədə yer alan “Məktəbəqədər pedaqogikanın ümumi məsələləri” ilə bağlı təqribən 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəllifin “Məktəbəqədər pedaqogika” ifadəsi ilə əlaqədar araşdırıldığı 50-dən çox adəbiyyatda fikir müxtəlifliyini müəyyən edib, səbəblərinə üzə çıxarış vahid mərhələyə gəlməsi, pedaqoji elmlər sisteminin keyfiyyətə cənəfənməsi kəmək deməkdir. Məsələ ilə bağlı müəllifin fikirlərindən bezi məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Müəll

Tarixin zaman adlı səhifələri vərəqləndikcə aylar, illər bir-birini qovur. İnsanlar öz tale yükünü daşıya-daşıya yaşlıdır, ixtiyar çağlarına çatırlar. Hər kəs özünün keçdiyi həyat yoluna baxdıqca bəzən necə adımladığını, kəşməkəslərdən necə keçdiyini xatırlamaqdan ruhlanır, yaratdıqlarının fövqündə keçən ömrünün daha mənalı olduğunu dərk edir, bundan böyük məmnunluq hissi keçirir. Ölkəmizin görkəmli pedaqoq alimi, təhsilşünaslıq sahəsində böyük məktəb yaratmış pedaqoqika üzrə elmlər doktoru, professor Yəhya Səfi oğlu Kərimov da belələrindən. Bu gün o, ölkəmizdə pedaqoji elmlərin inkişaf etdirilməsində, məktəbin, məktəbsünaslığın formalşamasında, elmi-pedaqoji kadr hazırlığında yorulmadan çalışmışdır.

Professor Yəhya Kərimov 1927-ci ildə Qax rayonunun dillərdə məşhur olan, yetirmələri ilə tanınan İlisu kəndində zəhmətkeş bir ailədə dünyaya göz açıb, bu gözəl yerin abhavasında boy-aşa çatıb. O, dağların sərt gədiklərində, çoşqun çayların səs-güyündə bərkib, cəsarət və yenilməzlilik topayıb. Böyük alim bu gün həyatının ilk illərini xatırladıqca uşaqlıq çağlarının qayğısına anılarına sügənaraq sanki özünə bir təsəlli tapmış kimi sevinir. Bu sevinc hissini həm

Klassik müəllimlərimiz

de onun valideynlərinin məhəbbətindən sözülbət gələn bənzərsiz qayğılaşlı duyğularının hərarəti bir az da qüvvətləndirir.

Yəhya müəllim atası Səfi kisini xatırladıqca, onun böyük bir ailənin başçısı, həm də əli qabarlı zəhmətkeş bir insan kimi, hər şəyden əlavə, ata kimi mənalı simasını yada saldıqca böyük bir qürur hissi keçirir. Bu gün daşlaşmış aforizmlər kimi yaddaşında qalmış mənalı kəlmələrini tekrarlayır, onları zəhmətə təşviq etdiyi tələbələrinə misal çəkir.

Yəhya müəllim məktəbdə oxuduğu illəri çətin günlər hesab edir. O zamankı məktəb illərini bir həyat imtahanı, çətinlik məqamları kimi xatırlayır: yaxşı ki, meşələrimizdə şəhər, qız, findiq ağacları vardi və bizi də heç bir təhlükə, qadağası hiss etmədən onların meyvələrini toplayar, bir qida kimi istifadə edərdik.

Həmişə gününü kitablarla keçirən Yəhya müəllim orta məktəbi bitirdikdən sonra Sənaye İnstitutuna daxil olsa da, ailəyə kömək etməli olur və məktəbdə qalib işləyir. Məktəbin pioner baş dəstə rəhbəri kimi çalışır.

Ənvər ABBASOV,
Təhsil İnstitutunun direktor
müavini, Əməkdar müəllim

Təhsil illəri

Onun təhsil illərinin qoşsağında orta məktəb illəri ile yanaş, ali təhsil, aspirantura dövrü də var. Yəhya müəllim həmişə bu illəri özünün yaradıcılıq salnaməsinin bünməvəsi adlandırmış. Çünkü onun həyat və fəaliyyətinin pərvəriş tapmasında, zamanla çulğalasmasında həmin illərin təşviqi dayanır. İster Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində, isterse də Elmi-Tədqiqat Pedaqoji Elmlər İnstitutunun aspiranturásında təhsil alındığı illərde o həmşə oxuyub-öyrənməyi, araşdırmaclar aparmağı özünün fəaliyyət istiqamətlərinə çevirib. Oxuduqları qeydlərlə tamamlayıb, ümumiləşdirmələri ilə yekunlaşdırıb. Onun bu gün her bir tədqiqatçıya örnek ola bilecek qeydləri vardır. Həyatının məna daşıyan adı günlərindən tutmuş, böyük bir həyat hadisi, metodoloji əhəmiyyət kəsb edən əsərlərə qədərki qeydlərində onun daim düşündüyü, nəyi isə arayış-axtarlığı, məktəbimizin, təhsilimizin inkişafı üçün nəyi isə araşdırıldığı aydın görünür.

Müəllimlik illəri

Müəllimlik peşədir. Onun yaradıcıları isə təcrübədir. Lakin bu təcrübələri sadəcə adı təcrübə həsab etmək olmaz. Yəhya müəllimin təbirincə demisə olsaq, bu təcrübənin özünəməxsusluğunu məhz yaradıcı xarakterindədir. Sən tədris prosesində həmişə qurucu, yaradıcı yanaşmalarınla mövcud olursan.

Əks halda, görümüzərsən. O qeyd edir ki, mən həmişə müəllimliyim-də tədqiqatçı olmuşam. Hər dər-sində nəyi isə yeni tərzdə deməyə çalışmışam. Bütün hallarda tələbələrimin marağına səbəb olmaq üçün yeni bir pedaqoji elementlə sinfə daxil olmaq istəmişəm. Həm də on başıcası bu isteyimlə etdi-kərimdə yarolmamışam. Tələbələrimin fikrini, istek və arzularını

Taleyi elmi-araşdırılara bağlayan Yəhya müəllim həmişə yenilikçi olub. Məktəbin, müəllimin tələbələrinə uyğun olan hansısa bir innovasiyanı başqlarından fərqli olaraq, daha tez görüb və onun barəsində sürətli düşüne bilib. Onun bu sahədəki yeniliklərinin böyük bir qismi ibtidai təhsil, xüsusən də ana dili təlimi ilə bağlı olub.

Yəhya Kərimov zaman-zaman

öz düşüncelerine sügənaraq özünə-məxsus olan bir sistem yaradıb. Əslində bu sistem ona məxsus olan elm məktəbinin mahiyyətini teşkil edir. Orada təhsilin inkişafı baxımdan vacib olan çoxlu parametrlər vardır: dilin tədrisi metodikası, ibtidai təhsil məsələləri, təhsil nəzəriyyəsi, təbiyə nezəriyyəsi, təh-

praktik ümumişdirmələrin uyğunluğu. Alimin məşğül olduğu hər hansı elmi-tədqiqat sahəsində bu balans aydın görünür. Daha konkret demisə olsaq, o, ana dili tədrisi metodikasının nəzəriyyəsi ilə yanaşı, onun praktik həlli ilə bağlı müəllim üçün istiqamətverici nümunələrin müəllifi kimi tanınır.

Savad təlimində, hüsnxəttin öyrədilməsində ilkin araşdırımlar Yəhya Kərimova məxsusdur. Ölkədə ilk dəfə üçüllük ibtidai təhsilli bağı kompleks eksperimental tədqiqatlara, eləcə də şagird nailiyyətlərinin 9 balla qiymətləndirilməsi üzrə aparılan araşdırımlara o, rəhbərlik etmişdir.

sil və pedaqoji fikir tarixi, məktəbşünaslıq və s. Ən başlıca elmi-pedaqoji tədqiqatların idarə olunması. Bu çoxşaxəllik onu göstər ki, Yəhya müəllimin yaradıcılıq dia-pazonu çox genişdir. Onun maraq dairəsində sadəcə bir, iki məsələ olmayıb. O, daha geniş miqyasda düşüñə və araşdırımlar apara bilib.

Yaxud, dərsliyin konseptual məsə-lərinin müəllifi olmaqla bərabər, həm də ibtidai siniflər üçün dərsliklərin müəllifi kimi nüfuzu malikdir. Bundan əlavə, ölkəmizdə on uzunömürlü "Əlisba" dərsliyi məhz ona məxsusdur və s.

Bu xüsusiyyət alimin pedaqoji tədqiqatlarında nəzəri və praktik bağlılığı göstərməklə bərabər, həm də onun təhsil sahəsindəki ideyalarının əsaslı və əhəmiyyətli olmasına dəstək verir.

Yəhya Kərimov yaradıcılığının mərkəzində dayanan və daim onun bir alim kimi şöhrətimi artıran problemlərdən biri ana dilinin tədrisi metodikası məsələlidir. Yəhya müəllim, demək olar ki, bütün yaradıcılığı boyu bu problemə birge addımlamış, sanki hər an onun barəsində dünən bilməsidir. Ona görə "Ana dilinin tədrisi metodikası" kitabını Yəhya müəllimin yaradıcılığının zirvəsi, şah əsəri hesab etmək olar. Çünkü müəllif onu yazar-kən özünün ixtisasçı mütəxəssis, tədqiqatçı, alim kimi bütün potensial imkanlarından istifadə edib.

Eyni zamanda, qazandığı nəzəri və praktik aspektlərdə təcrübələrinə əsaslanıb. Həm də dilin metodikası ilə məşğul olan bir alim kimi dündündüyü və müəyyən etdiyi mülahizələrinə dəfələrlə qayitmaqla onları məhz bu əsərində cəlalayır. Fundamental bir metodikanın yaradılmasına nail olub. Həc təsadüfi deyil ki, 1965-ci ildən etibarən həmin əsərin üzərində dəfələrlə işləyib və dövri olaraq onun yeniləşməsinə nail olub. Bu vaxta qədər

həmin kitab 7 dəfə nəşr olunub. Cəsarətə demək olar ki, həmin kitab fənlərin tədrisi metodikaları içerisinde on mükəmmələrindən biri kimi tanınır və deyərləndirilir.

Yəhya müəllim eyni ilə məktəbə-qədər təhsil sahəsində elmi-pedaqoji araşdırımlar ilə tanınır. Uzun zaman bu sahədə məzmunun yaradılması və təşkili məsələlərinin qurulması işlərinə rəhbərlik etməkə yanaşı, həm də bilavasitə bir tədqiqatçı kimi fəaliyyət göstərir və s. İkinci, onun müraciət etdiyi problemlərin müasirliyi, zamanın tələblərinə cavab verə bilməsidir. Həc şübhəsiz, alimin yaradıcılığında çoxşaxəllilik de məhz bu sahədə bağlıdır. Çünkü o, həssas bir pedaqoji-alim kimi həmişə cəmiyyətdəki deyişiklikləri, təhsilin ona uyğun təkmiləşdirilməsi zərurətini hiss edib və özünən araşdırımların da buunu nəzərə alıb.

Üçüncü, Yəhya müəllimin ya-radıcılığı üçün xarakterik olan cə-hətəldən biri də innovasiyalara mayıl göstərməsi, araşdırımlarında yeniliyə cəhd etməsi, birinci olmaq missiyasıdır. Bu xüsusiyyət onun bütün fəaliyyəti üçün xasdır. Ona görə də o, ilk fundamental ana dili tədrisi metodikasının müəllifi kimi tanınır. Savad təlimində, hüsnxəttin öyrədilməsində ilkin araşdırımlar Yəhya Kərimova məxsusdur. Ölkədə ilk dəfə üçüllük ibtidai təhsilli bağı kompleks eksperimental tədqiqatlara, eləcə də şagird nailiyyətlərinin 9 balla qiymətləndirilməsi üzrə aparılan araşdırımlara o, rəhbərlik etmişdir.

Yəhya Kərimov imzası onun uzun illik həyat yoluñ ixtiyar çağında özünün aydın parıltısı ilə görünüb, möhtəşəmliyi ilə diqqəti cəlb edir. Bir həqiqətdən ki, təpədən dirnəğə zəhmətə yəğrılmış bu ömrün attributları çoxdur: pedaqoji elmlər doktoru, professor, respublikanın Əməkdar müəllimi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqəbüdçüsü, "Şöhrət" ordeni, Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni, Beynəlxalq Pedaqoji Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü... Bütün bunlar zəhmət çələngi kimi onun ömrü tarixindəki sehi-fələri bəzəyir. Qoy bu müqtədir alimin ömrü daha uzun, uğurları bol olsun! Həmişə Allahın nəzərində qalsın!

Tədqiqatların idarə olunması və təbliği

Y. Kərimov, hər şəyden əlavə, bir təhsil tədqiqatçısı, eyni zamanda onun idarə olunmasında böyük eməyi olan və təcrübə toplayan bir alimdir. Yəgənə elmi-pedaqoji tədqiqat müəssisəsi kimi tanınan, müxtəlif dövrlərdə ayrı-ayrı adlarla və bu gün Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu kimi fəaliyyət göstərən tədqiqat müəssisəsində 50 ilə yaxın bir dövr ərzində direktor

Təhsil tarixinin Yəhya Kərimov səhifəsi

Təhsilşünaslıq sahəsində böyük məktəb yaratmış alim

özüm üçün bir ölçü vahidinə çevirmişəm.

Müəllimlikdən qaynaqlanan tədqiqatlılıq

Professor Y. Kərimovun tədqiqatlılıq müəllimliyindən qaynaqlanıb. Onun fikrincə, yaxşı təhsil tədqiqatçılarının olmaq üçün hökmən çox yaxşı da müəllim, təbiyəçi olmaq lazımdır. Çünkü bütün yeni nəzəri-pedaqoji ideyaları, səmərəli metodologiyani zəngin pedaqoji təcrübə olduqda müəyyən etmək mümkün olar. Bu gün yaradıcılığının, demək olar ki, möhtəşəm bir zirvəsində dayanan Yəhya müəllimin elmi platformasında məhz belə bir ruh edir. Elinə bir ruh ki, orada zəngin müəllimlik təcrübəsi istedadlı pedaqoq-alimin peşəkarlığı ilə sintez olunub. Həm də onun çoxlu innovativ yanaşmaları məhz bacarıqlı bir müəllim olaraq qazandığı təcrübələrdən nəşət tapıb.

Yaxud, dərsliyin konseptual məsə-lərinin müəllifi olmaqla bərabər, həm də ibtidai siniflər üçün dərsliklərin müəllifi kimi nüfuzu malikdir. Bundan əlavə, ölkəmizdə on uyğun təkmiləşdirilməsi zərurətini hiss edib və özünən araşdırımların da buunu nəzərə alıb.

Üçüncü, Yəhya müəllimin yaradıcılığının xarakterik olan cə-hətəldən biri də innovasiyalara mayıl göstərməsi, araşdırımlarında yeniliyə cəhd etməsi, birinci olmaq missiyasıdır. Bu xüsusiyyət onun bütün fəaliyyəti üçün xasdır. Ona görə də o, ilk fundamental ana dili tədrisi metodikasının müəllifi kimi tanınır. Savad təlimində, hüsnxəttin öyrədilməsində ilkin araşdırımlar Yəhya Kərimova məxsusdur. Ölkədə ilk dəfə üçüllük ibtidai təhsilli bağı kompleks eksperimental tədqiqatlara, eləcə də şagird nailiyyətlərinin 9 balla qiymətləndirilməsi üzrə aparılan araşdırımlarla o, rəhbərlik etmişdir.

Yəhya Kərimov yaradıcılığının mərkəzində dayanan və daim onun bir alim kimi şöhrətimi artıran problemlərdən biri ana dilinin tədrisi metodikası məsələlidir. Yəhya müəllim, demək olar ki, bütün yaradıcılığı boyu bu problemə birge addımlamış, sanki hər an onun barəsində dünən bilməsidir. Ona görə "Ana dilinin tədrisi metodikası" kitabını Yəhya müəllimin yaradıcılığının zirvəsi, şah əsəri hesab etmək olar. Çünkü müəllif onu yazar-kən özünün ixtisasçı mütəxəssis, tədqiqatçı, alim kimi bütün potensial imkanlarından istifadə edib.

Eyni zamanda, qazandığı nəzəri və praktik aspektlərdə təcrübələrinə əsaslanıb. Həm də dilin metodikası ilə məşğul olan bir alim kimi dündündüyü və müəyyən etdiyi mülahizələrinə dəfələrlə qayitmaqla onları məhz bu əsərində cəlalayır. Fundamental bir metodikanın yaradılmasına nail olub. Həc təsadüfi deyil ki, 1965-ci ildən etibarən həmin əsərin üzərində dəfələrlə işləyib və dövri olaraq onun yeniləşməsinə nail olub. Bu vaxta qədər

İngilis dilini öyrənənlər üçün dərs nümunələri

LearnEnglish

Morris dancing

By Ian Betteridge

Activity 1

Before you read, decide which word (1–5) goes with which meaning (a–e).

1. costume	2. harvest	3. inspire	4. sword	5. tradition

- a. The time when farmers collect food from their fields
- b. An old custom among a group of people
- c. A very long knife that can be used for fighting
- d. A set of clothes
- e. Create the feeling or idea for something

If you visit some villages across the English countryside, you might be lucky enough to see morris dancing. People are not sure how old this kind of dancing is. Some think it started over two thousand years ago, but most agree that morris dancing is probably about five centuries old. Everyone agrees that it celebrates the traditional English farming life.

Morris dancers all wear traditional costumes, often of white shirts, bright jackets, hats and small bells called jingle bells. There are different styles of morris dancing from different places in England, from the Cotswold hills near Oxford to the north of England near the border with Scotland.

* In Cotswold morris, the dancers usually carry white handkerchiefs and sticks, which they hit together as they dance. Each dance has six male dancers in Cotswold style, with a musician who plays a pipe or a violin.

* Morris dancing styles from the north of England often use swords instead of sticks, and dancers can look a little like soldiers, which is different from styles from the south. It is common in this style for men and women to dance together.

* Border morris comes from the west of England near the border with Wales. Dancers in this style usually wear normal clothes decorated with pieces of colourful paper, and sometimes put black colour on their faces.

Although different Morris dancing styles each have their own customs, most are inspired by living and working in the country. Dances celebrate the annual harvest and a way of life that hasn't changed much in centuries.

Activity 2

Read 1–6 below. For what kind of morris dancing is it true? Choose a–d.

- a. Cotswold morris
- b. Morris dancing from the north of England
- c. Border morris
- d. All kinds of morris dancing.

1. It is danced by women as well as by men.
2. The dancers often wear small bells.
3. Dancers in this style carry handkerchiefs.
4. It is about English farming customs.
5. The dancers sometimes colour their faces.
6. In this style, the dancers carry dangerous things.

Activity 3

Read 1–6 and choose which is correct, a or b.

1. Visitors who see Morris dancing for the first time often think it looks ...
  - a. strange.
  - b. strangely.
2. Dancers in the border morris style often dance very ...
  - a. quick.
  - b. quickly.
3. The morris team danced ...
  - a. that song well.
  - b. well that song.
4. Morris dancing is difficult to learn. The dancers must work ...
  - a. hard.
  - b. hardly.
5. In the northern morris styles, the dancers must hold ...
  - a. their swords tightly.
  - b. tightly their swords.
6. I thought the morris team performed very ...
  - a. nice.
  - b. nicely.

Activity 4

What kind of traditional dancing is there in your country? Does it celebrate farming like morris dancing, or something else?

Activity 3
1. a; 2. b; 3. a; 4. a; 5. a; 6. b

Activity 2
1. b; 2. d; 3. a; 4. d; 5. c; 6. b

Activity 1
1. d; 2. a; 3. e; 4. c; 5. b

ANSWERS

Kompüter insan yaddaşının işini anlamağa kömək edib

Samirə KƏRİMOVA

Yaponiyadan olan alımlar assosiativ yaddaşın necə təşkil edildiyini aydınlaşdırırlar. Kompüter modeli xatırələrin formallaşması üçün yalnız həyəcanlanma deyil, hem də tormozlama proseslerinin ehemiyətli olduğunu təsdiqləyib.

Assosiativ yaddaş bizi əlaqəsi olmayan predmetləri vahid zəncirdə birləşdirməyə kömək edir. Okinava Elm və Texnologiya İnstitutunun tədqiqatçılari bu beynin funksiyasının necə təşkil edildiyini aydınlaşdırmağa qərar veriblər. Bunun üçün onlar beynin real şəbəkələrini köçürürlər, qarşılıqlı təsir edən neyronların kompüter modelini yaradırlar.

Modeldə həyəcanlanma və tormozlama funksiyaları qurulub. Tormozlama elementlərinin mövcudluğu zəruri hallarda maneələri və arzu edilməyən siqnalları kəsməyə imkan verib.

www.hightech.plus saytinin məlumatına əsasən, məhz tormozlama elementlərinin modelə uzunmüddəli xatırələrə uyğun olan nümunələri yadda saxlamağa imkan verdiyi məlum olub.

Bu oxşatma alımların fikrincə, neyrobioloqların assosiativ yaddaşın formallaşmasında iştirak edən beynin sahəsi olan hippocampdan xəbərdar olduqlarını təsdiqləyib. Müasir fikirlərə əsasən, həyəcanlanma və tormozlama fəallığının balansı yeni assosiasiyaları formalasdırmağa imkan verir.

Əlavə neyrobiobiologiya tədqiqat-

ları oxşatmanın köməyi ilə edilmiş nöticələri dəqiqləşdirməyə imkan verəcək. Alımlar daha sonra hippocamp və assosiativ yaddaşın işi haqqında tam təsəvvür yaratmaq üçün onların real analoqları ilə mo-

delin komponentlərini müqayisə edəcəklər. Komanda nöticədə dəha aktiv və hərəkətsiz neyronları deyil, eləcə də dendritləri daxil etmək imkanına malik olan daha dəqiqli modelə keçməyi planlaşdırır.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

kafedra üzrə dosent vəzifəsinə seçilmək üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

Analitik və üzvi kimya kafedrası üzrə - dosent - 1 ştat.

Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlərin sənədləri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 11 iyun tarixli 728 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Elmi adlar verilməsi qaydası haqqında Əsasnamə"nin tələblərinə uyğun olaraq bu elan dərc olunan gündən başlayaraq 30 gün müddətində (şənbə, bazar və bayram günləri istisna olmaqla) saat 9:00-dan 17:00-a qədər rektorun adına yazılır ərizə ilə birləşdə ADPU Elmi katibliyində qəbul edilir.

Ünvan: AZ-1000 Bakı şəhəri, Ü.Hacıbəyli küçəsi, 68

Əlaqə telefonu: (012) 498-19-04

E-poçt: elmi_katiblik@adpu.edu.az

www.adpu.edu.az

REKTORLUQ

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti

aşağıdakı vakant vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

Nö	Kafedranın adı	Vəzifə	Yer
1.	Təsviri sənət kafedrası	kafedra müdürü	1 yer
2.	Muzeyşunaslıq kafedrası	kafedra müdürü	1 yer
3.	Bədii yaradıcılıq və ekran dramaturgiyası kafedrası	professor dosent baş müəllim	1 yer 1 yer 1 yer

Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlərin sənədlərini Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin 07.08.1996-ci il tarixli, 401 sayılı əmri ilə təsdiq edilmiş "Ali təhsil müəssisələrində professor-müəllim vəzifələrinin tutulması qaydaları haqqında" sənədin tələblərinə uyğun elan qəzetdə dərc olunduğu gündən 30 gün keçəndək rektorun adına yazılış ərizə ilə birləşdə aşağıdakı ünvana göndərə bilərlər:

Ünvan: Bakı şəhəri, AZ 1065, İnşaatçılar 39

Əlaqə telefonu: 599-00-54 (daxili 100)

Müsabiqədə yüksək peşə-ixtisas hazırlığna, elmi ad və dərəcələrə, ləzimi elmi-pedaqoji, idarəetmə təcrübəsinə, yüksək mənəvi keyfiyyətlərə malik Azərbaycan Respublikası vətəndaşları, həmçinin müvafiq qanunvericiliyin tələbləri göznlənməklə xarici ölkə vətəndaşları da iştirak edə bilərlər.

REKTORLUQ

"AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ"

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktorun müavini

Sarvan İbrahimov 538-21-55

Mühəsibatlıq 539-67-74

Reklam və elanlar 539-20-77 (tel/faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet "Azərbaycan müəllimi"nin kompüter mərkəzində yığılın və "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynelxalq Bankı 5 sayılı "Mətbuat şöbəsi"

Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881

M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944

S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

"Azərbaycan müəllimi" qəzeti redaksiyası

Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350

VÖEN: 1300397831

Lisenziya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 6441, Sifariş 3701

Məsul növbətçi: O.Mustafayev

Etibarsız sayılır

Lerik rayonu Çayrud kənd tam orta məktəbin 2013-cü ildə bitmiş Rzayev Amal Ənvər oğluna verilmiş A-233297 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Mingəçevir şəhər 14 nömrəli tam orta məktəbi 2001-ci ildə bitmiş Xəlilova Aysən Fərhad qızına verilmiş A-449085 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollegi tərəfindən 2008-ci ildə İbrahimova (Şirəliyeva) Vəfə Həbüllah qızına verilmiş BB-II-079481 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şabran şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 1989-cu ildə bitmiş Qasimova Sevil Şamil qızına verilmiş 584509 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xəzər Universiteti tərəfindən 2000-ci ildə Rüstəmov Rüstəm Eldar oğluna verilmiş A-045667 nömrəli bakalavr diplому itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti tərəfindən 2007-ci ildə İbrahimova Gülnar Namiq qızına verilmiş B-091046 nömrəli bakalavr diplому və eləvəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Kooperasiya Universiteti tərəfindən 2015-ci ildə Kazimzadə Elfər Ceyhun oğluna verilmiş A-074681 nömrəli bakalavr diplому itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ordubad şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2004-cü ildə bitmiş Sadiqova Güler Azər qızına verilmiş B-703560 nömrəli ümumtəhsil haqqında şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Cəlilabad şəhər 36 nömrəli texniki peşə məktəbi tərəfindən (indiki Cəlilabad peşə məktəbi) 1989-cu ildə Məmmədova Sevinc Məmmədəli qızına verilmiş 111508 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

56 nömrəli Orta Texniki Peşə Məktəbi (indiki 7 nömrəli Bakı Peşə Liseyi) tərəfindən 1982-ci ildə Axundov Arzu Rəsul oğluna verilmiş A3-I-955407 nömrəli diplom və attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Zaqatala rayonu Uzuntala kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 2010-cu ildə bitmiş Əhmədov Həmid Vaqif oğluna verilmiş B-016550 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 7 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitmiş Səfərova Kamala Qafar qızına verilmiş B-203107 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Daşkəsən şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitmiş Abbasov Yusif Yusif oğluna verilmiş A-122000 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sabirabad rayonu 4 nömrəli şəhər tam orta məktəbin 2004-cü ildə bitmiş Əliyev Elnur Hakim oğluna verilmiş B-068896 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2008-ci ildə Aşırov Azer Arif oğluna verilmiş B-128827 nömrəli bakalavr diplому və əlavəsi, 2011-ci ildə verilmiş MNB-025063 nömrəli magistr fərqlənmə diplому və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti tərəfindən 2018-ci ildə Əhmədov İlkin Nazim oğluna verilmiş C-013048 nömrəli bakalavr diplomuna əlavə qiymət cədvəli itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbi tərəfindən 2005-ci ildə Məmmədov Mənsur Məhəmməd oğluna verilmiş BN-023834 nömrəli bakalavr diplому itdiyi üçün etibarsız sayılır.

2 nömrəli Bakı Baza Tibb Məktəbi tərəfindən 1999-cu ildə Quliyeva Şəlalə Calal qızına verilmiş AB-II-059255 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Cəlilabad rayonu Cələyir kənd tam orta məktəbin 1990-ci ildə bitmiş Aslanov Fazail İsləm oğluna verilmiş A-058229 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şəmkir rayonu Ə.Cəmil adına Zeyəm qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəbi 1989-cu ildə bitmiş Alırzayeva Fəxrəndə Zahid qızına verilmiş 575464 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sənət Mədəniyyəti və İncəsənət Universiteti tərəfindən 2017-ci ildə Akifzadə Nurtac Vəsif qızına verilmiş A-131212 nömrəli bakalavr diplому itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Mingəçevir Dövlət Universitetinin rektorluğu və kollektivi AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun direktoru, akademik Möhsün Nağısoyluya qardaşı

VİLAYƏT NAĞİYEVİN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznələ başsağlığı verirler.

Bakı şəhər 171 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Zemfira Məsiyeva və Həcər Əlişova Bakı şəhər 27 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Cəmile Ramazanovaya həyat yoldaşı

FAZİL MÜƏLLİMİN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznələ başsağlığı verirler.

Bakı şəhər 18 nömrəli tam orta məktəbin müəllim heyəti və şagird kollektivi məktəbin XI sinif şagirdi

KAMRAN İLHAM OĞLU QASIMOVUN

vaxtsız vəfatından kədərləndiklərini bildirir və ailəsinə dərin hüznələ başsağlığı verirler.

Bakı şəhər 240 nömrəli tam orta məktəbin rəhbərliyi və pedagoji kollektivi məktəbin ibtidai sinif müəllimi Gülbahar Həkimovaya anası

MƏSMƏ ƏLİYEVANIN

və

“Brexit”dən sonrakı həyat

Böyük Britaniyada oxumaq və işləmək istəyənlər üçün qaydalar dəyişir

Rüstəm QARAXANLI

Oktyabrın 28-de Avropa Birliyinin 27 ölkəsi Böyük Britaniyanın xahişi esasında bu ölkə üçün qurumu tərk etmə prosesinin son günü - yanvarın 31-dək ertələmək qərarını qəbul etdi. Əvvəlki son tarix oktyabrın 31-i idi. Krallığın baş naziri Boris Conson “Brexit”in mümkün qədər tez baş vermesinin tərafından olsa da, parlament ölkədə az qədər bütün fealiyyət sferalarına təsir edəcək böyük geosiyasi prosesin tələsmədən həyata keçirilməsinin vacibliyini bildirmişdir. Məhz bu səbəbdən AB da Britaniyanın istəyinə müsbət cavab verdi.

“Brexit”, yəni Böyük Britaniyannı AB ilə vidaslaşması bütün Avropa üçün yeni tarixin başlangıcı deməkdir. Maliyyətçi vətəndaşların dan tutmuş qlobal siyasi proseslərə reaksiyadək. Britaniyanın özüne göldikdə, bu dəyişiklik ölkə daxilində insan fealiyyətinin bütün istiqamətlərinə, o cümlədən bizim üçün maraqlı olan təhsil və emək bazarının formalşmasına təsirsiz ötüşmeyecek. Sərr deyil ki, hazırla krallıq dünyanın əsas biznes mərkəzlərindən biri, bəlkə də birincisidir. Dünyanın hər bir yerindən müxtəlif təməyülli mütəxəssislər Britaniyada işləmək arzusundadırlar. “Dumanlı albion”un ali və orta məktəpleri bütün reytinqlərdə on yerləri tuturlar. Əgər indiyək xəricdən golib Britaniyada təhsil almaq, yaxud burada əmək fealiyyəti ilə möşğul olmaq istəyənlər üçün bir reallıq var idisə, “Brexit”dən sonra ciddi dəyişikliklərlə üzəşəcəkləri sərr deyil. Bəs hazırda vəziyyət necədir? Krallıq ərazisində möşğulluq problemini həll etmək istəyən əcnəbi vətəndaşlar hansı bürokratik mərhələlərdən keçməlidirlər?

İldə 30 min funt!

Britaniyada işləmək üçün tələb olunan standart viza forması “Tier2” (General) adlanır. Potensial işçinin bu vizanı alması üçün işsətürənin müvafiq lisenziyası olmalıdır. İşlə təmin olunmaq istəyən şəxs üçün tutacağı peşənin əmək-haqqının lazımi həddə olması da digər şərtlərdir. 2019-cu ilin iyun ayına olan məlumatə görə, Britaniyada 30 mindən çox şirkətin xarici işçini işsətürməye icazə veren lisenziyası var. Bu işçilərin əməkhaqqı ixtisasından asılı olaraq təqribən 30 min funt həddindən olmalıdır (ildə). Müqayisə üçün qeyd edək ki, Britani-

yada təhsilini başa vurub tələbələr üçün nəzərdə tutulan “Tier4” viza-sından “Tier2” vizasına kecid edən əcnəbi vətəndaşın işlə təmin olunmasında maaş həddi təqribən 19500 funtla məhdudlaşdır (ildə).

Ümumiyyətə, Böyük Britaniyada təhsil vizası əcnəbilər üçün işlə təmin olunma prosesində əlavə üstünlükler verir. Çünkü bu viza tek oxumaq deyil, həm də təcrübə deyəkdir. Krallıq ərazisində təhsil alan və “Tier4” vizasına malik olan şəxsə həftə ərzində 20 saat işləmək icazəsi verilir. Bundan əlavə, “Tier5” vizası da mövcuddur. Bu sənəd gənc mütəxəssislər mühəvə-

olaraq təhsil seviyyəsi və peşə kvalifikasiyasına münəsibətde tələbələr de yumasalacaq. Bakalavr və magistr pillelerini bitirən şəxslərə 6 ay ərzində iş tapmaq üçün icazə verilecekdir. Artıq bu ilden Böyük Britaniyannı “Russel Group” assosiasiyanı daxil olan universitetləri əcnəbi məzunlara iş arxamaq üçün 6 aylıq imkan yaradır. Ekspertlərin fikrincə, işlə təmin olunmaq üçün bu müddət kifayətdir. PhD-lər üçün bu müddət bir il olacaq. Ən əsası iso ehtiyac duyulan peşələrin siyahısına yenidən baxılacaq - istisna deyil ki, genişlənmə məqsədilə.

Böyük Britaniyada təhsil vizası əcnəbilər üçün işlə təmin olunma prosesində əlavə üstünlükler verir. Çünkü bu viza tek oxumaq deyil, həm də təcrübə deyəkdir. Krallıq ərazisində təhsil alan və “Tier4” vizasına malik olan şəxsə həftə ərzində 20 saat işləmək icazəsi verilir.

IT mütəxəssislərin nəzərinə

Böyük Britaniya Krallığı və İrlandiyada ən çox ehtiyac duyulan peşə IT sferasındadır. Bu səbəbdən bu sahənin mütəxəssisləri “Tier2” vizasını digərlərinə nisbətən asan eldə edə bilirlər. Özü də həttə iri şirkətdə işləmek üçün belə mütəxəssislərə ingilis dilini yüksək seviyyədə bilmək tələbi qoyulmur. Əsas odur lazımi biliklərin və təcrübənin olsun. Ən tələb olunan istiqamətlər bunlardır: ərzəq menecmenti, sistemli idarəetmə, IT-arxitektura, 2D və 3D animasiya, videodəyənlərin və təhlükəsizlik sistemlərin hazırlanması.

Britaniyada işləmək şansına tək texniki sahələrin təmsilçiləri malik deyillər. Bu yaxınlarda “LinkedIn”də dərc olunan 2332 açıq və kənsiya içində texniki sahələr azlıq təşkil edir. Məsələn, “Facebook”, “Bloomberg”, “Amazon” və “TransferGo” rusdilli akant-mənecəncərələr axtarışındadırlar. Bir neçə bank işe analitiklərə ehtiyac duyur. Son illərdə iri korporasiyalar yaxşı marketoloqlara ehtiyac duyurlar. Bu tendensiyani əksərsiz startaplar, orta və xırda bizneslər də aid etmək olur. Sosial şəbəkələrdə lazımlı olan dijital-marketing mütəxəssislərini “əl-əl gozir”lər. Britaniyada HR, konsalting və layihə menecmenti sahələrinin mütəxəssisləri üçün deyəli iş yeri mövcuddur.

Bələ bir rəy formallaşdır ki, Britaniyada əcnəbilər üçün əmək viza-

sını əksər hallarda böyük şirkətlər açdırıb. Belə deyil. Statistikaya görə, xarici vətəndaşlara işləmə üçün viza alan şirkətlərin 60%-i 10-300 arasında əməkdaşı olanlardır. Əksinə, ekspertlər hesab edirlər ki, belə şirkətlər mütəxəssislərin bilik və bacarıqlarını daha yaxşı qiymətləndirirler.

İş üçün ən asan yol - təhsil

Reallıq budur ki, bütün güzəşt və mümkün yʊmşalmalara baxnamış, təhsil Böyük Britaniyada möşğulluq problemini həll etməyin ən rahat və asan yoldur. Birincisi, təhsilini başa vuran şəxsin ölkəni tərk etmədən “Tier4” vizasını “Tier2”-yə deyimək imkanı var. Diger tərəfdən, işəgötürürən “Resident labour Market Test” keçirməsinə ehtiyac qalmır, çünki mezunlar bu məcburiyyətdən azaddırlar. Oxuya-oxuya iş yeri arxamaqın mühüm üstünlükleri var. Məsələn, əgər siz London və ya Məncəster kimi iri şəhərlərdə oxuyursunuzsa, əksərsiz networkinq tədbirləri, karyera sərgilər və tematik məhəzirələrə baş vura bilərsiniz. Ən əsası, şirkətlər özləri mütemadi olaraq əməkdaşlarını yaxşı mütəxəssis seçimi üçün ali məktəblərə ezmədir. Bu işe real şən deməkdir.

Başqa bir məsələ isə təhsil haqqıdır. Britaniyada sizin qonaq etmək imkanlarınız var. Ancaq çalışmaq lazımdır. O qədər qrant və təqquḍular var ki! İstər universitetlər tərəfindən verilən, isterse kənar təşkilat və fondların təqdim etdikləri programlar əsasında. Ali məktəblər bu imkanlar barədə elanları “International Students Funding” bölməsində yerləşdirirlər. Demək olar ki, bütün universitetlər əcnəbi tələbələrə əlavə şanslar verir və endirimlər edirlər. Qəbul komissiyasından barədə istenilən vaxt məlumat əldə etmək olar. Elə qrantlar var ki, sizin təhsil haqqınızı 20, 30, hətta 100% -i qədərdir.

Kənar təşkilat və fondlar tərəfindən verilən qrant və təqquḍuların mahiyyəti nisbətən fərqlidir. Adətən müyyəyen kriteriyalar əsasında verilir. Tutaq ki, xüsusi ixtisaslar üzrə oxuyacaq etnik azlıqlara və s. Bununla belə, daha geniş imkanlar yaranan təqquḍlər də var. Məsələn, hökumətin təqdim etdiyi “Chevening” telebeının təhsili və yaşayışını tam ehətə edə bilir. Bir şərtlə ki, təhsilini başa vuran şəxs minimum iki il müddətində öz vətəninə qayıtmalıdır.

Britaniya işəgötürənləri üçün ideal rezüme və məzmunlu göndəriş məktubları çox vacibdir. Rezümlərdə bilik və bacarıqlar, təcrübə barədə sehih məlumat tələb olunur. Eyni zamanda, iştirakçı olduğunu xeyriyyə tədbirləri, möşğulliyətiniz, idman və musiqi alətlərində ifa bacarığınız da qeyd olunsa, müsbət qiymətləndiriləcək. Ciddi şirkətlər işe götürmək istədikləri namızədin sosial şəbəkələrdəki statusları və profilinə diqqət yetirir. Arzuolunandır ki, qeyri-ciddi şəkillər profilərən yığışdırılın. CV müəkəmməl ingilis dilində hazırlanmalıdır. Söhbət həm də “LinkedIn”dəki profildən gedir.

Her bir insan öz tələyinin məmarıdır. Bu yanaşmamı təhsil və peşə seçimine də tətbiq etsək, göləcəyinizi sizdən başqa sahibi yoxdur. Britaniyada oxumaq və işləmək istəyən şəxslər üçün isə göləcəyə sahib olmaq yolunda “Brexit” pəncərəsi açılır. İstifadə edin. Oxuyun.

Böyük Britaniyanın Baş nazirinin ticarət elçisi AzMİU-da olub

Oktyabrın 29-da Böyük Britaniyanın Baş nazirinin ticarət elçisi Baronessa Emma Nikolson, Böyük Britaniya və Şimalı İrlandiya Birleşmiş Krallığının ölkəməzdə yeni təyin olunmuş fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Ceyms Layl Şarp və “British Council”in Azərbaycan nümayəndəliyinin rəhbəri Summer Xia Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin (AzMİU) qonağı olublar.

Səfər zamanı qonaqlar AzMİU-nun rektoru, professor Gülçöhrə Məmmədova ilə görüşüb. Rektor mətbəər qonaqları universitetdə göründən məmənnü olduğunu bildirib, devot qəbul etdikləri üçün təşəkkürünü bildirib. Görüşdə G.Məmmədova universitetin beynəlxalq əlaqələrindən, uğurla həyata keçirilən beynəlxalq layihelərdən danışaraq qonaqlara AzMİU haqqında ətraflı məlumat verib. Rektor AzMİU-nun Böyük Britaniya universitetlə ilə six əməkdaşlıq etdiyini, xüsusi ilə Lester Üniversitesi ilə işgüzər əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulduğunu, müəllim-tələbə məbadilisinin uğurla həyata keçirildiyini bildirib.

Görüşdə Azərbaycan-Böyük Britaniya münasibətləri, ikitəraflı əlaqələr və əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri haqqında fikir mübadiləsi aparılıb. Daha sonra qonaqlar AzMİU əməkdaşları ilə görüş keçiriblər, universitetlə yaxından tanış olublar. Memarlıq fakültəsində keçirilən görüşlərdə xanım Baronessa Emma Nikolson və digər qonaqlar Creative Spark layihəsi çərçivəsində reallaşdırılan işlərlə tanış olublar.

Məlumat üçün qeyd edək ki, “Creative Spark” programı çərçivəsində AzMİU-da English Club təşkil olunub, tələbələr üçün ingilis dili kursları fəaliyyət göstərir. Səfər çərçivəsində qonaqlar English Club-in açılış mərasimində iştirak edərək dərs prosesini izleyiblər, tələbələrlə səmimi səhəbətlər ediblər. English Club 6 ay davam edəcək və tələbələrə ödənişsiz ingilis dili tədris olunacaq.

Daha sonra qonaqlar Lester Universitetinin eksperti Emily Christine tərəfindən keçirilən “Creative Spark” vərkşopuna qatılıblar. Eleco de AzMİU-da fəaliyyət göstərən İnnovativ Biznes İnkubator Mərkəzinə də baş çəkiblər. Burada mərkezin dəstəyi ilə hazırlanmış Start-up layihələrinin böyük maraqla qarşılanan xanım Baronessa Emma Nikolson tələbələr və müəllimlər maraqlı səhəbətlər aparıb, onların kreativ ideyalarını yüksək qiymətləndirib, gələcək işlərində uğurlar arzulayıb.

Yunanistanın Təhsil Nazirliyinin nümayəndə heyəti Bakı Slavyan Universitetində

Oktyabrın 28-da Yunanstan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin nümayəndə heyəti Bakı Slavyan Universitetinin (BSU) Müasir Yunan Dili Tədris-Mədəniyyət Mərkəzində olub.

Övvələcə “Arqo” Yunan Cəmiyyətinin sedri, BSU-nun yunan dili müəllimi Seidə Mehdiyeva, BSU-nun Müasir Yunan Dili Tədris-Mədəniyyət Mərkəzinin müdürü Sevda Əlizadə qonaqlara mərkəzin fəaliyyəti barədə məlumat veriblər.

Sonra Yunanistandan ezm olmuş dilçi Maria Delaki Bakı və azərbaycanlılar haqqındaki təsəssüratları Azərbaycan dilində bölüşüb, Azərbaycan və yunan dillərində olan ortaş sözlər barədə çıxış edib. Tədbirdə tələbələr Azərbaycan dilində yunan dilinə və əksinə keçən sözləri sösləndirdilər.

Yunanistanın Təhsil Nazirliyinin təhsil məsləhətçisi Yuli Xronopulu ritorika elmi haqqında təqdimatla çıxış edib. Təqdimatda ritorika elminin qədim Yunanistanda yaranması və müasir dövrə tədrisi barədə məlumat verilib.

Daha sonra BSU-nun elmi işlər üzrə prorektoru, professor Rafiq Novruzov ritorika fənninin BSU-nun Magistratura şöbəsində tədrisi, mövzu ilə bağlı dərsliklər və həmçinin magistrantların nəzəriyyəni eyan şəkildə tətbiqetmə üsulları barədə danışub. Tədbirdən davamında təhsil məsləhətçisi Efi Xristopulu Yunanistanın milli bayramı olan “OXI” günü barədə təqdimatla çıxış edib. Çıxış zamanı həmin günün, ümumilikdə isə ikinci Dünya müharibəsi zamanı Yunanistanda gedən döyuşlərin qələbə üçün nə qədər ehemiyətli olduğunu vurğulayıb.

Sonda qonaqlar Müasir Yunan Dili Tədris-Mədəniyyət Mərkəzinə hədiyyələr təqdim ediblər.